

1730, 46

5

DE
RELIGIONE IUDICANTIVM
CIRCA
REORVM CONFESSIONES,

DISSERTATIO IVRIDICA,
QVAM

PRAESIDE

IO. GOTTL. HEINECCIO, IC.
AVLAE REGIAE PRVSSICAE CONSILIARIO.
ET PANDECT. AC PHILOS. MOR. ET RAT.
PROF. ORD.

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IVRE HONORES
RITE CAPESSENDI

A. D. X. MAI. MDCCXXX.

PVBLICO EXAMINI

H. L. Q. C.

EXPONET.

HENRICVS DVSING,

BREMENSIS.

FRANCOFVRTI ad VIADRVM,
LITTERIS TOBIÆ SCHWARTZII.

RELIGIONE VINDICANTIVM

IN ANTIQVVS

MEMORIIS

IN VINDICIS

ET IN VINDICIS

ET IN VINDICIS

ET IN VINDICIS

CONSTITVTIS

DE SYNODICIS

DE SENATORIVS

DE SENATORIVS

ET PATRIBVS

TRVDENTISSIMS

S. R. G. IMPERII
LIBERÆ REIPUBLICÆ
BREMENSIS
SENATVI INCLYTO,
VIRIS
MAGNIFICIS,
EXCELLENTISSIMIS, NOBILISSIMIS,
AMPLISSIMIS, GRAVISSIMIS,
CONSVLTISSIMIS,
DN. CONSVLIBVS,
DN. SYNDICIS,
DN. SENATORIBVS,
PATRIÆ PATRIBVS
PRVDENTISSIMIS,

DNN. PATRONIS ET FAVTO-
RIBVS MEIS
IVGI OBSERVANTIÆ ET HO-
NORIS CVLTV ÆTATEM
PROSEQVENDIS,
ET INTER EOS
PARENTI MEO OPTIMO
HONORATISSIMOQVE,

HANC DISSERTATIONEM INAVGVRALEM

EA, QVA PAR EST, REVERENTIA
ET OBSEQVIO

OFFERO ATQVE
DEDICO

HENRICVS DVSING

Q. D. B. V.

DE

RELIGIONE IUDICANTIVM

CIRCA

REORVM CONFESSIONES

EXERCITATIO IVRIDICA INAVGVRLIS.

Σύνοψις Differtationis.

§. I. Confessione reorum multum tribuendum. §. II. Ea tamen sepe fallit. §. III. Quod illustratur exemplo notabili ex Ann. Robero. §. IV. Alioque ex Reichio. §. V. Ac denique ex Zach. Hubero. §. VI. Itaque ad religionem iudicantium pertinet, confessionibus non semper credere. §. VII. Instituti ratio. §. VIII. Confessus iure Rom. pro iudicato est. §. IX. Origo huius axiomatis. Locus Tertulliani explicatus. §. X. An & in causis capitalibus confessi pro iudicatis sint? Adfirmant aliqui, quia Romani hoc principium receperint. §. XI. Nec non Hebraei. §. XII. Et Lacedemonii. §. XIII. Itemque Athenienses. §. XIV. Ac denique Germani. §. XV. Quia confessio vox conscientiae. §. XVI. Quia si confessus damnatur, volenti non fiat iniuria. §. XVII. Negatur, confessos crimen pro iudicatis habendos: quia in causis civilibus ne sententia quidem opus erat adversus confessos. §. XVIII. Quod contra Cuiacium probatur. §. XIX. Argumentaque in contrarium reselluntur. §. XX. In causis criminalibus sententia condemnatoria semper opus est. §. XXI. Respondetur argumentis in contrarium. §. XXII. Confessio non semper vox conscientiae. §. XXIII. Ad iudicis religionem pertinet, etiam perire volentes non damnare. §. XXIV. Quid confiteri? quid

A

quid confessio? §. XXV. Confessionis valide requisita. §. XXVI. Re-
 quisitum primum in causis civilibus. §. XXVII. Secundum. §. XXVIII.
 Tertium. §. XXIX. Quartum. §. XXX. An eadem requisita locum ha-
 beant in causis criminalibus? §. XXXI. In his quoque 1.] confessio
 proficisci debet ex animo se onerandi Effectus confessionis extrajudicia-
 lis. §. XXXII. An valeat confessio, orta ex melancholia & radio vitæ
 §. XXXIII. An spe impunitatis facta? §. XXXIV. Itemque ex
 metu tormentorum? §. XXXV. Quando extorta confessio rata sit
 §. XXXVI. Confessio criminis 2.] debet ex certa scientia proficisci
 §. XXXVII. Quid sentiendum de confessione furiosi & ebrii
 §. XXXVIII. Itemque impuberis, minorennis, ignorantis, errantis
 §. XXXIX. Confessio 3.] certis ac indubiis signis fieri debet. An nuda
 sufficiat? §. XL. Qualis confessio surdi & muti? §. XLI. An ea effi-
 cax esse possit? §. XLII. An ex factis confessio colligi possit? §. XLIII.
 An ex silentio? §. XLIV. Confessio debet 4.] fieri de re possibili, & cir-
 cumstantiis facti convenire. Quid corpus delicti? §. XLV. Conclusio
 dissertationis.

§. I.

Confessioni reorum, siue spontaneæ, siue
 legitimis extortæ quæstionibus, per-
 multum esse tribuendum, nemo teme-
 re negauerit. Quum enim ita sit na-
 tura comparatum, vt nemo sibi ipse
 vltro exitium struere, sed suam quis-
 que vitam, existimationem ac fortunas pro virili tueri
 atque has etiam amplificare quam maxime velit: nemo
 profecto adeo præsumitur amens, vt in se quidquam
 confessurus videatur, ex quo vitæ, famæ aut opibus per-
 riculum aliquod immineat, nisi illi vocem hanc inge-
 nuam incredibilis illa veritatis vis veluti inuito extorserit.
 Hinc quemadmodum olim CICERONIS (a) mirifice

(a) Cic. in Verrem lib. IV. cap. LXIV.

triumphabat oratio, quum sibi accusatori negotium esset cum reo, qui scelerum suorum nullam sibi neque insciendi rationem, neque defendendi, reliquisset, sed omnibus in rebus con- argueretur ab accusatore, conuinceretur à testibus, urgeretur CONFSSIONE SVA, & manifestis in maleficiis teneretur: ita & hodiernum sibi plurimum gratulantur tum actores atque accusatores, tum ipsi iudices, si aduersarium re- umue nacti sint, sua se confessione vltro iugulantem: illi quidem, quod ita rem omnem transactam existiment, verisimumque credant, quod cecinit OVIDIVS: (b)

Non est CONFESSI causa tuenda rei,

hi autem, quod spontanea illa confessione Herculeo pæne labore se videant leuatos, deuorando sibi in po- sterum, si à reo pertinace atque astuto vel eblandienda, vel fidiculis extorquenda fuisset veritas.

§. II.

At quantumuis probabile sit, neminem temere sua seipsum confessione dolo malo circumuenturum: ta- men & hic locum habere arbitramur, quod grauitè ac prudenter monuit PRISCVS IAVOLENVS, (c) *omnem de- fensionem, (id est, regulam iuris, vel νόμον νόμου, vti est in BASILICIS,) in iure civili periculosam esse: parum esse enim, vt non subverti possit.* Nam confessiones reorum in causis pecuniariis sæpe ex errore; in criminalibus sæpissime ex atra bile, vitæ tædio, impatientia crucia- tuum, aliisque huiusmodi causis profectæ, aliquando tam mendaces, tam lubricæ, quin & nonnunquam tam incredibiles, ac prope ridiculæ sunt, vt acta euoluens,

A 2

non

(b) Ouid. lib. II. ex Ponto Epist. II. v. 56. (c) L. 202 ff. de regul. iur.

non criminis historiam, sed fabulas Milesias, legere tibi videaris. Hinc quamuis VLPIANVS (d) confessum in iure pro iudicato esse doceat: prudenter tamen addit, *non fateri, qui ERRET, nisi ius ignorauerit.* Quæ cautio si in causis ciuilibus ac pecuniariis iustam rationem habet: quanto magis ea videbitur obseruanda, quando ipsa vita, qua nihil natura homini dedit præstantius, in periculum adducitur? Sane etsi quis vltro de maleficio fateatur, non semper tamen ei fides habenda erit, auctore VLPIANO, (e) *quam nonnunquam aut metu, aut qua alia de causa, in se confiteantur homines.*

§. III.

Pleni tam tristibus exemplis sunt veteres annales, plena tot rerum iudicatarum volumina, ex quibus, misis antiquioribus, (f) hic pauca quædam commemorabimus. ANNAEVS ROBERTVS, (g) ICtus humanissimus, memoriæ prodidit, muliere vidua domi aliquamdiu absente, nec in tota vicinia amplius visa, increbuisse rumorem, miseram illam latronis cuiusdam scelere occubuisse: iudicem latrunculatorem, auctores cædis requirentem, Titium in saltu delitescentem, & attonito tormentique similem,prehendisse, & ad iudices prouinciales deduxisse. Apud hos hominem, nullo quæstionis terrore, nullo tormentorum cruciatu, sed aut desperatione, aut nescio quo fato, salutis suæ negligentem, crimen innocentem agnouisse, confessumque ad laqueum esse damnatum. Biennio post mulierem saluam rediisse, & iudi-

(d) L. 2. ff. de confess. (e) L. 1 § 27 ff. de quæstion. (f) Val. Max. lib. VIII. cap. IV. Philostr. vit. Apoll. Tyæn. lib. V. (g) Ann. Robert. Rer. iudicat. lib. 1. cap. IV.

& iudices à Titii cognatis in ius vocatos esse, quum iam miseri istius innocentiae, præter sepulcri honorem, dari nihil amplius posset.

§. IV.

Multo notabilius est, quod de Martino Henrico Arnolde, sedecim annorum adolescente, in *fasciculo scriptorum ad inquisitiones contra sagas pertinentium refert REICHIUS*, (h) quodque incredibile posset videri, nisi ea narratio incorrupta actorum fide niteretur. Nequissimus iste nebulo, nulla criminis suspitione oneratus, cum malo genio sibi fœdus intercedere, vltro fatebatur. In ius ideo raptus anno MDCXCV. non modo de fœdere isto illico fatebatur, sed & immanium, quæ cum hero suo, circumforaneo, admiserit, facinorum sese vltro accusabat. Narrabat, se, in in varias mutatum figuras, homines occidisse, ædes expilasse, aliaque perpetrasse facinora. Aiebat, se in pomum commutatum, & ab hero per fenestram in ædes proiectum esse, eoque facto inquilinos, qui partem pomi deuorarint, vel medios crepuisse, vel reliquiis istius pomi illico in cadaver mutatis, metu examinatos paullo post periisse. Addebat, se aliquando, auis adsumta specie, infantes ex cunis rapuisse, ædesque expoliasse, & peracto demum scelere, in auricula heri, (is enim interea in asinum abierat,) tutum deliruisse, vt sexcenta huius generis, quæ adiciebat, prætermittamus,

Quæ sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.

At quum illustri ICtorum Halensium ordo esset interlocutus, iudicem iis locis, in quibus nouus ille Proteus

A 3

se

(h) pag. 622. sequ.

se tot homines iugulasse, infantes rapuisse, furta fecisse, dixerat, an tale quid vere contigerit, curiosius perquirere debere: in fumum abiit illa amplissima tot scelerum confessio, adparuitque, quod pridem suboluerat prudentioribus,

Pergula pictorum, veri nil, omnia falsa.

Iam itaque *ἐπαυτοφάρμα* deprehensus furcifer, fatebatur, se notabili quodam commento, nescio quam nominis celebritatem adfectasse. Qua tamen spe improba turpiter excidit nugator, quum ex suis ornatus virtutibus, virgisque probe depexus, ad operas publicas mitteretur.

§. V.

Addo speciem tertiam, quam doctissimis rerum iudicarum obseruationibus inseruit V. A. ZACH. HUBERVS. (i) In pago quodam Frisco prope Doccumum, repentino fato occubuerat mulier, cuius maritum fama publica in suspicionem veneficii adduxerat. Coniectus in vincula, vltro fatebatur, se venenum, Doccum emtum à pharmacopola, placentæque mixtum, vxori obrulisse, quæ illo sumto illico se male habere cœperit, & vomitu per butyrum liquefactum frustra prouocato, circa horam quartam matutinam inter grauissimos dolores exspirarit. Addiderat reus varias facti *πεπισδωεις*, & in his illam, quod partem veneni reliquam duplicatæ chartæ inuolutam, linoque constrictam, in agro ædibus vicino defoderit, locumque cæspite viridi contexerit. Enimuero, vbi in rem omnem paulo accuratius inquisitum, falsa pleraque omnia adparuerunt, siquidem nec

medici

(i) Zach. Huber *Obseru. Rec. iudicat Cent. 1. obs. c. p. 445.*

medici in caduere vllum veneni vestigium deprehenderant, nec emtio veneni in pharmacopolio Doccumano facta erat, nec reliquæ veneni in agro reperiabantur, quamuis reus *ἀποκατάκριτος*, eo deductus, ipse omnes prope glebas circumiisset. Accedentibus itaque & aliis falsi iudiciis, homini perire cupienti saluti fuit, insignis iudicantium religio, qui tantum abest, vt pro explorato facinore habendam putarint illam hominis atra bile laborantis confessionem, vt eum liberare non dubitarint, quamuis amplissima, eaque satis constans, extaret de crimine tam atroci confessio.

§. VI.

Quum itaque, fallaces aliquando esse reorum confessiones, tot exemplis nos doceat experientia: nemo temere negabit, ad religionem iudicantium vel maxime pertinere, dare operam, ne quis turpissimo præuaricationis genere suæ innocentia possit temere infidiari. Quemadmodum enim interest reip. ne delicta impune admittantur: ita eiusdem multo magis refert, ne innocentes supplicio adficiantur, aut exempla fiant in eos, qui nullo alio crimine animaduersionem merentur, quam calumnia aduersus se ipsos admissa. Hinc præclare monet VLPIANVS, (k) *ne innocentibus poena irrogentur, ad sollicitudinem suam Præsidem provincia merito reuocaturum*, dignaque tanto principe vox est illa SEVERI Imperatoris: (l) *Confessiones reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportet, si nulla probatio RELIGIONEM COGNOSCENTIVM instruat.* Quamuis enim verba posteriora

IO. WIS-

(k) L. 6. §. 4. ff. de offic. Praef. (l) L. 1. §. 17. ff. de quest.

10. WISSENBACHIVS (m) tantum de confessionibus in equuleo extortis, vel extra iudicium factis, vel corpore delicti, ceu vocant, destitutis, intelligenda esse existimet: prior tamen nobis merito est VLPiani (n) auctoritas, qui, speciem relaturus, vbi Primitiuus, seruus, homicidium in se metu ad dominum reuertendi vltro confinxerat: *Si quis*, inquit, *VLTRO de maleficio fateatur, non semper ei fides habenda est: nonnunquam enim aut metu aut qua alia de causa, in se confitentur.*

§. VII.

Quandoquidem itaque maxima hic circumspectio-
ne opus esse, nemo non intelligit, & hinc ipsæ leges reli-
gioni ac sollicitudini cognoscentium arbitrium permit-
tunt statuendi, quantum confessionibus illis fidei haberi
oporteat: facturi nobis videbimur operæ pretium,
si materiam illam nobilissimam ad certa principia reuo-
cemus, ne forte in æquitatem cerebrinam abeat illa
cognoscentium religio, & *dum de bono & aequo quaeritur,
sub auctoritate inris scientia perniciose erretur*, quippe quod
in eo genere quaestionum plerumque contingere, CEL-
SVS (o) noster iam pridem obseruauit. Nec veremur,
ne post tot Homeros Iliada scribere velle cuiquam videamur,
daturi quippe, quantum in nobis est, operam, ne
quis nos aliorum scrinia, more sæculi, expilasse, iure
conqueri possit.

§. VIII.

Confessos in iure pro iudicatis esse, tam est tratati-
tium, vt nec illi id ignorent, qui alioquin parum sciunt.
Pluribus

(m) Wissenbach. *ad Pandect. Disp. XXI. §. XVII.* (n) *L. 1. §. 17. ff. de quest.* (o) *L. 91. §. 3. ff. de verb. oblig.*

Pluribus enim locis id inculcant iura nostra, quæ oportuniore loco proferemus, in præsentem ad titulum *de confessis*, in Pandectis ac Codice Iustiniano occurrentem, nec non ad PAVLLI (p) Sententias receptas prouocasse, contenti. Tam certa etiam, omnique exceptione potior visa est hæc regula, vt ad eam confugerint & Icti, & alii veteres scriptores, quoties de confessis incideret disceptatio. Videbantur enim confessi *sua quodammodo sententia damnati*, (q) & non minus maturi supplicio, quam si aut Minos vnam mouisset, aut feralem e sublimi sententiam detonuisset Casius.

§. IX.

Originem tantæ seueritatis TERTULLIANVS, (r) quo nullus ecclesiæ doctorum diuini humanique iuris peritior fuit, hunc in modum describit: LEGES *confessos damnari præscribunt, non absolui. Hoc SENATVSCONSULTA, hoc PRINCIPVM MANDATA definiunt.* Quibus verbis innuit Patrum doctissimus, originem huius axiomatis partim à legibus, libera adhuc republica latis, partim à SCis & principum constitutionibus, esse repetendam. Quod quam verum sit, paucis, age, videamus. Initio Lege XII. Tabularum, quam GELLIUS (f) seruauit, cautum fuerat, vt conditione ex mutuo conuentis, siue æs alienum confessi, siue sententia condemnati essent, triginta dierum induciæ darentur, quibus elapsis, nisi vel creditoribus satisfecissent, vel expromissione ab aliquo fuissent liberati, victoribus victi traderentur. Quum

B

itaque

(p) Paulli *Recept. Sent. Lib. V. Tit. V. §. II.* (q) *L. i. ff. de confess.* (r) Tertullian. *Apolog. Cap. II.* (f) Gell. *Noct. Attic. Lib. XV. Cap. XIII. & Lib. XX. Cap. I.*

itaque REOS CONFESSOS, (vti in illa lege rescribit V. A. CORNELIVS VAN BYNKERSHOEK, t) vel AES alienum CONFESSOS *iudicatis* æquiparassent decemviri: recte inde collegerunt prudentes, confessos pro iudicatis esse habendos, ceu recte obseruarunt iurisconsulti eximii IAC. CUIACIVS, (u) GVIL. MARANVS, (x) HVGO DONELLVS, (y) IACOBVS GOTHOFREDVS, (z) & quotquot eruditorum de iuris nostri originibus fuere solliciti. Habemus itaque leges, quæ confessos damnari præscribebant non absoluti: leges puta XII. Tabularum, quas *var' & 20* X^{ty} LEGES dici solitas, vir laudatissimus, IAC. GOTHOFREDVS, (a) obseruat. Enimuero, quum, vti recte animaduertunt CUIACIVS (b) & GVIL. MARANVS, (c) regule illa ex legibus XII. Tabularum tantum ad conditionem certi ex mutuo pertineret: oratione MARCI Imperatoris, seu Senatusconsulto in eius sententiam condicendum hoc ius ad omnes debitores, omnesque actiones & interdita, productum est, sancitumque, teste VLPIANO, (d) *vt post rem iudicatam vel confessionem in iure factam nihil quereretur, sed id, quod quisque confessus esset, pro iudicato haberetur.* En ergo SCum, quo idem definitum esse, scribit TERTVLLIANVS. Denique dubitandum non est, quin & ad mandata principum recte ille prouocet. Superstes enim in codice nostro est constitutio, qua id iuris axiomam

(t) Bynkershoek *Observat. Lib. I. Cap. I.* (u) Cuiac. in *Paratiit. Digest. de confess.* & ad *Paul. Rec. Sent. Lib. V. Tit. V. §. 11.* (x) Maran. in *Paratiit. p. 936.* (y) Donell. in *Comment. Iur. Ciu. Lib. XXXVIII. Cap. I.* (z) Iac. Gothofred. in *Comment. ad L. 142 ff. de reg. iur.* (a) Iac. Cuiac. in *Paratiit. Dig. ibid.* (c) Maran. *ibid.* (d) L. 56. ff. de re iudic. L. 6. §. 3. ff. de confess.

raturum habuit σύγχρονος TERTVLLIANO CARACALLA Imp. (e) Ex quo patet, non accuratius tradi potuisse iuris istius origines, quam eas, verbis licet paucissimis, complexus est Latinorum Patrum antiquissimus, TERTVLLIANVS.

§. X.

At vero, quum hæc iuris capita omnia, quæ superiore paragrapho cum loco TERTVLLIANI contendimus, ad causas tantum ciuiles & pecuniarias pertineant: non inutilis ac superuacua videbitur quæstio, an & crimina confessi pro iudicatis habendi sint? Adfirmare id non nullos video, & in his VLR. HVBERVVM, (f) qui diserte scribit: *Habet hunc effectum iudicati confessio, non tantum in ciuilibus, sed etiam in criminalibus, siquidem leges non distinguunt.* Et sane, si dicendum, quod res est, multa sunt, quæ latiore hanc interpretationem videntur exigere. Primo enim argumentis idoneis constat, ipsos veteres Romanos leges illas de confessis etiam ad causas criminales produxisse. M. Cato Vticensis, in iudicando sane religiosissimus, rogatus sententiam, quid de coniuratis fieri placeret, graui habita oratione, quam seruauit SALVSTIVS, (g) de CONFESSIS, *sicuti de manifestis rerum capitalium, more maiorum supplicium sumendum censuit.* Eodem pertinent illa TERTVLLIANI: (h) *Quid amplius praesidibus prouinciarum mandatum, quam nocentes CONFESSOS damnare, negantes autem ad tormenta reuocare?* ASCONIVS PAEDIANVS, (i) cuius testimonium infra recitabimus, etiam reis

B 2

tacen-

- (e) L. vn. C. de confess. (f) Huber. *Præleç. ad Digest. Lib. XLII. Tit. II. § II.* (g) Sallust. *de Bello Catilin. Cap. XXXII.* (h) Tertullian. *ad Scapul. Cap. IV.* (i) Ascon. Padian. *in Cic. Aët. I. in Verr. Cap. II.*

tacentibus, tanquam confesis, litem æstimatam esse perhibet. Quin tantum certitudinis his reorum confessionibus inesse existimabant veteres, vt ne tunc quidem iniqua videretur condemnatio, si adpareret, reum in se falso confessum, modo in mendacio isto ad extremum vsque halitum perseuerasset. Ita enim intelligo verba QVINTILIANI: (k) *Fingite, esse aliquem, qui aliquo modo confessus sit: hunc à magistratu occisum: postea adparuisse aliquo casu, falsum fuisse, quod dixisset: num agi cum magistratu potest?*

§. XI.

Deinde illam iuris regulam etiam in causis capitalibus probarunt gentes humaniores tantum non omnes. Hebræi, quorum temp. ipse Deus immortalis legibus sapientissimis temperauerat, confessos de maleficiis contra animam suam loquutos, suoque testimonio convictos esse censebant, & quum in nulla causa testem singularem admitterent, vnum tamen reum testem existimabant omni exceptione maiorem esse, si quando aduersus se ipsum esset testificatus, ceu obseruat GVIL. ZEPHERVS. (l) Achanem, confessum de crimine peculatus, capitis damnabat Iosua, tanquam sua iam sententia damnatum. (m) Eadem seueritate vsus Dauides Amalekitam iuuenem, qui Saulem sua manu obruncatum fatebatur, sine iudicii strepitu ferali sententia damnabat, addit o elogio: *Sanguis tuus sit super capite tuo. Os enim tuum testificatum est contra te, dicendo: Ego occidi vinctum Ieboua.* (n) Nec minus Salomo dignum capitali supplicio putabat

Adoniam,

- (k) Quintilian. Declam. CCCXIV. (l) Zepper. de Legib. Mosaic. forens. Lib. V. Cap. V. (m) Ios. VII. 21. sequi (n) II. Sam. I, 6. sequi.

Adoniam, fratrem, quod de adfectatis cum Sunamitide nuptiis confessus, regnum pro dote concupiscere videretur. Censebat enim Rex, Adoniam *aduersus animam suam esse loquutum*. (o) Denique hoc ius patrium sceleri prætexens Caiphas, Seruatorem, diuinam originem professum, innocentum præcipiti suffragio condemnauit, addita damnationis causa: *τί ἐτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠέσασαμεν ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ*. *Quid alio opus est testimonio? ipsi rem omnem audiuimus ex ore illius.* (p)

§. XII.

Idem iuris axioma & Lacedæmonii in causis capitalibus locum habere, arbitrabantur, qui, quamuis essent ad damnandum tardissimi, non tamen parcendum existimabant reis, crimen vltro confessis. Argumento esse potest illustre de Pausania iudicium, quod accuratius descripserunt THUCYDIDES (q) & CORNELIVS NEPOS. (r) Iam pridem ille Pausanias, rerum à se gestarum gloria elatior, de opprimenda patria consilia cum Persis inierat. Iam pridem, insolentius se gerendo, Persicos mores imitando, seruosque publicos sollicitando, ephoris æque, ac ciuibus, rerum nouarum suspicionem iniecerat. At parum tamen his omnibus mouebantur Lacones, *μη̄ ταχέως περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτης ἀνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων Βελέουσαι τὴν ἀνήμερον*. *non celeres ad aliquid grauius de viro Spartano sine manifestissimis ac minime fallacibus iudiciis decernendum* Tradiderat Argilius Senatui litteras, Pausaniæ manu exaratas, in quibus ipse sua omnia consilia stolide prodiderat.

B 3

(o) I. Reg. I, 23. sequ. (p) Luc. XXII, 71. Matth. XXVI, 65. sequ. (q) Thucyd. Libr. I. p. 86. sequ. (r) Cornelius Nep. in Pausan. Cap. III.

diderat. At neo quidem argumento impulsus, in eiuem
 ram illustrem grauius quid statuere audebant ephori,
αὐτήκοοι βαλθέντες ἐτι γενέσθαι αὐτὰ παυσανίᾳ τὶ λέγοντος,
volentes aliquid ex ipsius Pausania ore prolatum audire. Deni-
 que quum in adyto fani Neptuni Tænarensis abditi ipsi
 audiissent Pausaniam, cum Argilio colloquentem, cri-
 minaque sua non obscure confitentem: tum demum
 hominem, non vllis iudicum suffragiis, sed sua confes-
 sione damnatum, templo, cuius se ille religioni credi-
 derat, incluserunt, fameque necarunt, satis clare hoc
 ipso ostendentes, se confessos iudicatosque omnino eo-
 dem loco habere.

§. XIII.

Athenienses porro confessis non magis pepercis-
 se, testis est DEMOSTHENES, (f) qui Timocratem, cui diem
 dixerat, ideo indicta causa censebat damnandum, quod
 legem nouam atque antiquioribus contrariam à se per-
 latam, esset confessus. "Ὅσπερ τοίνυν, inquit, ὦ ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, τῶν περὶ τὰλλα κακέργων τὲς ὁμολογῆντας ἀνευ κρί-
 σεως κολάζειν οἱ νόμοι κελεύσῃ. ἔτα δίκαιον, καὶ τῆτον, ἐπειδὴ
 τὲς νόμους κακέργων ἤληπται, μὴ δόντας λόγον, μήτ' ἐδελη-
 σαντας ἀκῆσαι καταληφθῆσθαι. Ὁμολόγηκε γὰρ θατέρῳ
 τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐνάντιον τόνδε τιθεῖς ἀδικεῖν. *Quemadmo-
 dum igitur, Athenienses, alios facinorosos, qui scelera fatentur,
 sine iudicio puniri leges iubent: sic etiam iste, quandoquidem
 eum leges malitiose rogare & abrogare constat, non facta dicen-
 di potestate, nec eius excusationibus auditis, condemnandus erit.*
*Nam altera priore lege factus est, se ista contraria serenda pec-
 casse.* Athenis itaque non vsu ac consuetudine, sed le-
 ge scripta, cautum fuerat, vt in publicis etiam iudiciis
 confessi

(f) Demosthen. in Timocrat. p. 783.

confessi pro iudicatis haberentur. Quod quum ex ipso DEMOSTHENIS loco planum ac perspicuum sit, non possumus sane, quin miremur, eius scholiasten, VLPIANVM, (t) legem illam Atticam de confessis, verbis in alium plane sensum detortis, *περὶ κακουργούντων ἐπ'αυτοφώρῳ ληφθέντων*, id est, *de maleficis, in ipso facinore oppressis*, interpretari non dubitasse.

§. XIV.

Possemus familia de iure Germanico antiquo obferuare, nisi chartæ parcendum videretur. Iam ad grauiora properantes, admonet nos promissæ breuitatis fides, vt ex multis paucissima delibemus. CAPITVLARIBVS CAROLI M. (u) cautum legimus, *vt iudex, criminosum discutiens, non ante sententiam proferret, quam aut reus ipse CONFITERETVR, aut per innocentes & veraces testes manifestius conuinceretur.* Eum morem iam antea tenuerunt Franci. Eius enim sibi probe conscium fuisse animaduertimus Aegidium, Remensem Episcopum, qui perduellionis accusatus apud GREGORIVM TYRONENSEM, (x) interrogatusque ab Episcopis, an aliquo defensionis præsidio sibi tutus videretur? *Ad sententiam, inquit, dandam super culpabilem ne moremini. Nam ego noui, me ob crimen maiestatis reum esse mortis, qui semper contra utilitatem huius regis matrisque eius abii, per meum consilium multa fuisse gesta certamina noui, quibus non nulla Gallorum loca depopulata sunt.* De se ergo confesso confestim supplicium esse sumendum, ipse existimabat Aegidius, idemque de Tasilone, Boiorum Duce, maiestatis reo, veluti ex compacto statuebant

(t) Vlpian. *ad Demosthen.* l. c. p. 85. (u) *Capitular. Caroli M. Lib. V. Cap. CLVI.* (x) *Gregor. Turonens. Lib. X. Cap. XIX.*

bant proceres, qui Ingelhemium ad comitia circa annum D CCLXXXVIII. confluerant. Teste enim ANNALISTA REVERBERIANO, (y) *uno omnium ad sensu, lese maiestatis reus capitali sententia damnatus est, vel ideo, quod dictorum factorumque, que ei complura obiciebantur, non unum quidem INEICIARI coepisset.* Enimvero quid opus est exemplis, quum severitatem illam Germanorum vel maxime confirmet veteris paroemia iuris: *Bekennen hat manchen an den Galgen gebracht,* quam vulgus lepida adplicatione ludi chartularii legibus accommodare solet? Eiusmodi enim adagiis omnes fere gentes olim cum alia sapientiæ præcepta, tum & præcipua iuris patrii capita inuoluere solitas esse, præter auctores, ab HERTIO (z) laudatos, observarunt GVIL. GENTIVS, (a) SCIPIO GENTILIS, (b) & THOMAS REINESIVS. (c)

§. XV.

Præter illum tot gentium consensum argumenta etiam suppetunt haut leuia, quæ confessos crimen omnino pro iudicatis habendos esse, persuadeant. Quum enim primo ad hanc legem nos ipsa natura instituerit, ut nos amemus quam maxime, nostraque salute nihil habeamus antiquius: in neminem profecto cadere videtur tam immane sui ipsius odium, ut se confessione sua, tanquam laqueo, vltro induere, ac perniciofa præuaricatione se ipsum opprimere velit. Potius res ipsa docet,

(y) *Annal. Franc. apud Reuber. ad ann. DCCLXXXVIII. (z) Hert. prolegom. paroem. iur. §. II. sequ. (a) Guil. Gent. Adagia L. e iure civili collecta, editaque cum Chiliad. Erasmi Paris. MDLXXI. in fol. & cum Gislenianis Antu. MDLXXIV. in 8o. (b) Scip. Gentil. Lib. I. Parerg. Cap. XX. (c) Thom. Reines. Var. Lib. I. Cap. XXIV. p. 103.*

docet, eum, qui aliquid à se gestum admissumque esse fateretur, quod vel rebus ac fortunis, vel ipsi capiti atque existimationi suæ, exitio futurum, non ignoret, verecundia quadam ac conscientia vi impulsus, crimen agnovisse. Hinc M. SENECA: (d) *Confessio conscientiaæ vox est. Conscientia coacti, & quæ fecit, agnoscentis est.* Et AMBROSIVS: (e) *Omnium supergreditur sententias, qui a sua conscientia, suaque sententia damnatur.* Quis ergo fidem abroget homini, cum insigni vitæ fortunarumque periculo aliquid adfirmanti, eo loco ac tempore, quo in pertinaci mendacio plerique omnem sibi spem salutis positam esse existimant? Nonne reus tam ingenuus ipsam videbitur animi denudare conscientiam, idemque interrogantibus respondere velle, quod apud EVRIPIDEM (f) percunctanti respondet Orestes:

Ὁρέσα τλήμων τίς σ' ἀπόλλυσι νόσος;
Ἡ σύνεσις, ὅτι συνοῖδα, θεῶν ἐργασμένος.

O miser Oresta, quid morbi te perdidit?

CONSCIENTIA. Sum enim mihi conscius de malis perpetratis.

§. XVI.

Deinde, quum volenti iniuriam fieri vulgo negent: ex eo etiam consequi arbitrantur, ut pro iudicatio merito sit habendus, quisquis in se vltro confessus est. *Qualis enim est reus, ibidem ait M. SENECA, (g) cuius hoc unum patrocinium est, indignum se vita fuisse?* Perit eiusmodi reus, nulla in iudicibus sordium vel inimicitia suspicione, sed sua ipsius calumnia. Quin perit, quia perire cupit, & turpissimo mendacii genere se ipsum

C

circum-

(d) Seneca *Controu. Lib. VII. contr. III.* (e) Ambros. *Serm.*

L. (f) Euripid. *in Orest.* (g) Seneca *ibid.*

circumuenit. Quis vero commiseratione dignum censet hominem, quem sui non miseret? Grauius, ut solet, AMBROSIVS: (h) *Quem alter, inquit, iudicat, potest utrumque esse excusabilis. Reus autem sine excusatione est, qui conscientia sua iudicio damnatur. Quem alter iudicat, potest quandoque à suo iudice sperare indulgentiam. Qui se ipse iudicat, à quo indulgentiam postulabit?* Fingamus itaque hominem, adeo ad omne scelus profligatum, ut in se per calumniam confiteri non dubitet: an non is vel hoc ipso meruisse videbitur supplicium, quod sese ipse falsa confessione dolo malo perdidit? Tanta est non modo diuinarum, (i) sed & humanarum, legum (k) seueritas, ut capitis damnet eum, qui falso testimonio insonentem oppresserit. An eum pœnam leuiorem meruisse dicemus, qui falso testimonio se ipsam iugulauit, quum tamen nostri amorem, eius, quo alios prosequimur, veluti normam atque exemplum esse voluerit legislator optimus maximus? (l)

§. XVII.

Sed, qui in caussis etiam criminalibus confessos in iure nostro pro iudicatis haberi existimant: illi parum intelligere mihi videntur, quid sibi illud axioma velit, quidque ea loquutione intellexerint veteres, dum confessos iudicatis æquipararunt. Nimirum eum, qui fatebatur, se debere, adeo damnato similem putabant, ut ne sententia quidem opus esset. Quod ut rectius intelligatur, obseruandum est, confessionem duorum generum fuisse. Aut enim fatebatur aliquis in iure, futuræ actionis

(h) Ambrosii *Serm. eod.* (i) *Deut. XIX. 16. sequ.* (k) *L. 1. §. 1. ff. ad L. Cornel. de sicar.* (l) *Leuit. XIX. 18. Matth. XXII. 39.*

actionis instruendæ causa interrogatus: (m) aut instituta iam editaque actione de tota actoris intentione confitebatur. (n) Prior illa confessio ad titulum Digestorum *de interrogationibus in iure faciendis*; posterior ad titulum *de confessis* pertinet, quarum rubricarum genuinam differentiam nec *ὁ πᾶν* CUIACIVS, (o) nec, præter iurisconsultum incomparabilem, GVIL. MARANVM, (p) fere quisquam alius satis explicavit. Prior porro eatenus quidem tenebat confessum, vt pro ea parte, ex qua se heredem esse respondisset, actione pulsari posset, at non statim ideo pro iudicato erat, quod se pro tanta parte heredem esse dixisset. Posterior rei iudicatæ per omnia fere similis habebatur, adeo, vt ne sententia quidem ferenda videretur aduersus confessos. Quemadmodum enim res iudicata pro veritate habebatur: (q) ita & confessio, modo certa esset. (r) Quemadmodum deinde iudicatis; ita & confessis dabatur tempus legitimum ad soluendum, (s) id quod a IUSTINIANO (t) quatuor mensibus definitum est. Sicuti porro ex re iudicata nascabatur actio iudicari: ita ex confessione actio *confessoria* (u) vel *ex confesso*, (x) qua ab actore instituta, iisdem modis fiebat exsequutio, ac re iudicata, (y) captis nempe distractisque pignoribus, (z) aliisque remediis, quibus magistratus iurisdictionem suam tueri, ac ius

C 2

dicen-

- (m) L. 13. *Et sequ. ff. de interrog. in iur. fac.* (n) L. 31. *ff. de re iud.* (o) Iac. Cuiac. in *Paratitl. D. ad tit. de interrog. in iure fac. p. m. 14.* (p) Maran. in *Paratitl. Digest. p. 936.* (q) L. 25. *ff. de statu bom. L. 207. ff. de reg. iur.* (r) L. 3. *Et L. 4. ff. de confess.* (s) L. 6. *in fine ff. eod.* (t) L. 2. *C. de vsur. rei iudic. Add. Cuiac. Obs. Lib. III. Cap. XXIX* (u) L. 23. *ff. ad Leg. Aquil.* (x) L. 3. *ff. de confess.* (y) L. 31. *ff. de re iudic.* (z) L. *ult. C. de exsequ. rei iud.*

dicentibus non obtemperantes in ordinem cogere consueverant.

§. XVIII.

Quæ quum tam firmum in iure nostro præsidium reperiant: merito mireris, in alia omnia hic ire IAC. CUIACIVM, (a) VLR. HUBERVVM, (b) aliosque viros doctissimos, qui confessos, non nisi sequuta sententia condemnatoria, pro iudicatis fuisse contendunt. Proculdubio enim ea in re sua opinione falsi sunt viri eruditissimi. Nam si sententia sequi debuit: nulla reddi poterit ratio, cur aduersus confessos singulari actione confessoria, ac non potius actione iudicari experiundum fuerit: nec cur confessio pro sententia esse dicatur, (c) perinde, ac si pronunciatum esset. (d) Aequè arduum tunc erit, explicare, cur tempora solutioni præstituta non ex die rei iudicatæ, sed a tempore factæ confessionis currant, (e) & cur denique vllæ partes iudicantium in confitentes esse, negentur. (f) Quo ipso nihil aupertius dici potuit, iudice GVIL. MARANO, (g) vt probetur, post confessionem sententia opus non fuisse.

§. XIX.

Est quidem, ne quid disimulemus, vbi confessionem sequi dicitur sententia vel condemnatio, quo in primis pertinent bina loca, (h) quæ quantum torserint interpretum ingenia, WISSENBACHIVS (i) ostendit. Sed

- (a) Cuiac. *Obs. Lib. II Cap. XXXVI. & in Paratit. ff. de confess.*
 (b) Huber. *Prælect. in Pand. Lib. XLII. tit. II. §. 1.* (c) *L. 1. ff. de confess.* (d) *L. 6. §. 2. ff. eod.* (e) *d. L. 6. in fin. ff. eod.* (f) *L. 25. in fin. ff. ad Leg. Aquil.* (g) Guil. Marano. *in Paratit. p. 938.* (h) *L. 3. & L. 5. ff. de confess.* (i) Wissenbach. *Disp. XXI. ad Pandect. §. XVIII.*

Sed rem omnem in aprico ponit VLPIANVS, (k) dum scribit: *Notandum, quod in hac actione, qua aduersus confitentem datur, iudex non REI IUDICANDAE, sed AESTIMANDAE detur. Nam nullae sunt partes iudicanti in confitentes.* Poterat igitur, reo iam confesso, de aestimatione rei soluendae controversia oriri, quin & quaestio de ipsius confessionis interpretatione incidere, cuius rei luculentum exemplum in ipso titulo de confessis occurrit. (l) Nec dubium est, eo casu liti dirimendae datum esse iudicem. At, quod ad causam principalem attinet, nullae iudicii supererant partes in confessos, quippe sua iam damnata sententia.

§. XX.

His itaque de genuino huius axiomatis sensu praemissis, facile erit ad intelligendum, in causis capitalibus confessos pro iudicatis non fuisse. Tantum enim abest, ut illico rapiendi fuerint ad supplicium, ut diserte scribat VENULEIVS SATVRNINVS: (m) *Si CONFESSVS fuerit reus: donec de eo PRONVNCIETVR, in vincula coniciendus est.* Pronunciandum itaque est de reo capitalium criminum, quamuis amplissima eius confessio exstet. Expendenda enim prius ipsa confessio, verum facti circumstantiis congruat, an forte ex vitæ tædio aliaque causa profecta sit. (n) Id quod & NEMESIS CAROLINA (o) vrget, his verbis: *So obgemeldte Fragstücke auf Bekännniß, die aus oder ohne Marter geschiehet, gebraucht werden, so soll alsdann der Richter an die End schicken, und nach den Umständen, so der gefragte der bekanten Weise hat halber*

C 3

(k) d. L. 25. §. 1 ff. ad Leg. Aquil. (l) L. pen. ff. de confess.
 (m) L. 5. ff. de custod. & exhib. reor. (n) L. 1. §. 25. 27. ff. de quaestio. (o) Constit. Crimin. Carolin. Art. LIV.

halber erzehlet hat, so viel zu Gewisheit der Warheit dienstlich, mit allem Fleiß fragen lassen, ob die Bekantniß der obberührten Umstände wahr seyn oder nicht. Dann so einer anzeiget die Maasß und Form der Mißthat, als vor zum theil gemeldet ist, und sich dieselben Umstände also erfunden, so ist daraus wohl zu merken, daß der Gefragte die bekante Mißthat gethan hat, sonderlich so er solche Umstände saget, die sich in der Geschicht haben begeben, die kein Unschuldiger wissen kan. *Deinde & defensio ipsi quoque confesso indulgentia est. Eam enim, quocumque tempore postulanti reo, negari non oportet, adeo ut propterea & differantur & proferantur custodiae, ceu monuit IULIVS PAVLLVS. (p) Denique nec certa semper poena legibus definita est, & si de ea certum quid sancitum, vel vna facti praescriptoris iudicem ad poenae atrocitatem mitigandam facile inflectet. Quam in rem graue est praecipuum MARCIANI: (q) Perspicendum est iudicanti, ne quid aut durius, aut remissius constituitur, quam causa deposcit. Nec enim aut seueritatis, aut clementiae gloria adfectanda est, sed perpenso iudicio, prout quaeque res exposulat, statuendum est. Plane in leuioribus causis proniores ad lenitatem iudices esse debent: in grauioribus poenis seueritatem legum cum aliquo temperamento lenitatis subsequi. Quae omnia religiosi iudicis arbitrium, adeoque sententiam, deposcere, nemo non intelligit.*

§. XXI.

Neque est, quod quemquam moueant exempla, atque argumenta, quae supra hanc in rem protulimus. Hebraei confessos pro conuictis habebant, non pro iudicatis.

(p) L. 18. §. 9. ff. de question. (q) L. 11. pr. ff. de poen.

catis. Ei autem confessioni proculdubio non promiscue credebant, sed tum demum, quando aliæ insuper probationes religionem iudicantium instruerent. Achannem confessum iure damnabat Iosua, quippe & spolia proferentem, & ipsius Dei immortalis iudicio conuictum, forte puta, (r) quam Hebræis in primæua illa θεοκρατία pro oraculo fuisse, obseruat EDVARDVS BERNARDVS. (s) Perspicue rem omnem refert IOSEPHVS: (t) οὐδ' ἔτι ἔχων ἔξαρτος εἶναι, δεινὸς αὐτὸν τῆ θείᾳ ἐκπεριελθέντος, ἀμολόγει τε τὴν κλοπὴν, καὶ τὰ Φωρία παρήγε. At ille, quum inficias ire nequiuisset, Dei iudicio grauiter eum constringente, furum fatebatur, & res surreptas in medium proferebat. Amalekitæ confessionem spolia opima, Regi moribundo detracta; Adoniæ crimen priora facinora probabile reddebant. Immo sunt, qui ea Daudis & Salomonis decreta non vsquequaque probant, sed de iis vsurpandum existimant illud TACITI: (u) Omne magnum exemplum habet aliquid ex iniquo, quod aduersus singulos uilitate publica rependitur. Idem ego multo certius de Lacedæmoniorum iudicio aduersus Pausaniam dixerim. Quamuis enim de crimine dubitari vix posset: non tamen indicta cauissa damnandus, nedum sine capitali sententia fame necandus erat ciuis, de patria ceteroquin non male meritus. Quæ de Romanis & Germanis diximus, nec probant, ob solam confessionem, & sine sententia capitali, a quoquam sumtum esse supplicium; & talem confessionem ponunt, quæ aliis iudiciis atque argumētis adiuuetur. Soli Athenienses, si DEMOSTHENI fides est,

(r) Ios. VII. 14. (s) Ed. Bernard. in Not. ad Ioseph. Antiqu. Iud. Lib. V. Cap. I. (t) Ioseph. Lib. V. Antiqu. Iud. Cap. I Segm. 14. (u) Tacit. Annal. Lib. XIV. Cap. XLVI.

est, confessos ἀνευ κρίσεως, μήτε δόντες λόγον, μήτ' ἔσθλησαντες ἀπέσαι, *indicta causa, & nec facta dicendi potestate, nec excusationibus auditis*, damnabant: sed damnabant tamen. Quin talia non erant Atheniensium iudicia publica, vt inde aliis rebuspublicis exemplum capiendum videatur, quum in iis multa contra rationem atque æquitatem fierent, multique viri etiam boni patriæque utilissimi, ne confessi quidem, aut conuicti, temerariis ingratorum ciuium suffragiis opprimerentur.

§. XXII.

Præterea & argumenta, quæ supra vidimus, tanti non videntur, vt ob ea de confessis illico sumendum esse supplicium arbitremur. Sit aliquando confessio vox conscientia: at sæpe tamen rem multo aliter se habere, experientia docet. Latitat aliquando sub specie inumbratæ quietis furor, qui hominem ad quæuis nefanda de se fatenda facile impellit. Sunt, qui imaginatione sua delusi, apud se ipsos in suspicionem veniunt criminis, quod nunquam admiserunt. Sunt, quibus atra bilis, vitæ tædium, & nescio quæ pereundi libido mendacissimas confessiones extorquet. Aliis equulei, quem sibi imminere intelligunt, metus, aut carceris diuturni squalor falsam confessionem exprimit. Quare tantum abest, vt confessiones criminum omnes conscientia stimulis tribuendæ sint, vt recte dixisse videatur CALPURNIVS FLACCVS: (x) *Confessio voluntaria suspecta est.* Et QUINCTILIANVS: (y) *Ea natura est omnis confessionis vt possit videri DEMENS, qui de se confitetur. Hic furore impulsus*

(x) Calpurn. Flacc. *Declam. XLI*, (y) Quinctilian. *Declam. CCC. XIV.*

pulsus est, alius ebrietate, alius errore, alius dolore, quidam quaestione. Nemo contra se dicit, nisi aliquo cogente.

§. XXIII.

Deinde quod ad alterum attinet argumentum, fatemur equidem, illum, qui sciens dolo malo in se falso confessus est, vel hac præuaricatione quoduis supplicium mereri. Sed præterquam, quod non omnes rei de se confessi id per calumniam aut dolo malo fecisse videntur, ne ea quidem reorum desperatio excusaret iudicem, ad cuius religionem pertinet, ne perire quidem volentes innoxios damnare. Fieri potest, ut quis aliis flagitiis meruerit supplicium, nec tamen ideo excusandus est iudex, qui illum ob delictum nunquam admissum capitis damnat. Possêt potius tunc reus extrema & postuma voce iure usurpare illa Thaidis apud

TERENTIUM: (z)

- - - *Non te dignum, Chærea,*

Fecisti. Nam si ego digna hac contumelia

Sum maxime: at tu indignus, qui faceres, tamen.

Denique commeruerit reus præuaricatione sua pœnam, saltem non tanquam parricida, vel alterius criminis reus, sed tanquam præuaricator erat puniendus, auditaque eius confessione dispiciendum, verane confessus sit miser, an ex aliqua causâ etiam innocens mori decreuerit. Alioquin non magis culpa vacabit iudex, qui mori volentem capitis damnauit, quam is, qui mortem sibi consciscere cupienti operam dextramque commodat.

Qua de re multa disserere solent interpretes litterarum

D

rum

(z) Terent. *Eunuch. Act. V. Scen. II. v. 25.*

rum sacrarum, vbi de facto Saulis eiusque armigeri disputant. (a)

§. XXIV.

Maneat ergo fixum & firmum, confessos crimina pro iudicatis non esse habendos, sed pro conuictis tantum, dummodo ita comparata sit confessio, vt nihil in ea iure desideres. Quamobrem iam proximum est, vt, qualem esse oporteat reorum confessionem, si ei fidem habere debeat iudex, paullo accuratius consideremus. Id quod ex ipsa confessionis natura adparabit luculentissime. Præclare obseruauit M. TERENCEVS VARRO, (b) *fateri*, esse a *fari*, adeoque *τὸ confiteri* semper referri ad alium, qui idem adfirmer. *A fari*, inquit, *sunt FASSI & CONFESSI, qui fati id, quod ab his quaesitum*. Nimirum *FATERI* est simpliciter effari, quid factum sit; *CONFITERI* idem effari ac consensu suo probare, quod alius factum esse adseuerat, adeoque hoc vocabulum quam accuratissime exprimit notionem verborum Græcorum *ὁμολογεῖσθαι*, *ἑνομολογεῖσθαι*, *διημολογεῖσθαι* & similibus. Confessio enim semper ponit duas personas, quarum altera aliquid ab altera factum esse adfirmer, quales sunt actor, accusator, testis, iudex; altera idem a se factum esse confirmer, adeoque intentioni alterius per omnia suffragetur. Ex quibus consequitur, vt nihil aliud sit confessio, quam adseueratio eius, quod alius a nobis factum admissumue esse contendit, adeoque eius naturam recte expresserit MARCELLVS (c) phrasi elegante: *confiteri de intentione aduersarii*. Hinc etiam chirographum in iure nostro (d) vocatur

(a) 1. Sam. XXXI, 4. 5. (b) Varro de Lingua Lat. Lib. V. p. 54. edit. Scalig. (d) L. 20. ff. de donat. L. 25. §. ult. ff. de probat. L. 23. §. 2. C. ad SC. Vellei,

confessio, eademque notio vocabuli *ὁμολογία* apud Græcos, teste CUIACIO, (e) receptissima est. Quin & spon-
 sionem vel stipulationem Græcis esse *ὁμολογίαν*, ex DIC-
 CAEARCHO, (f) glossatoribus iuris Græci, THEOPHILO ali-
 isque erudite demonstrat iuriconsultus eximius, IAC.
 GOTHOFREDUS. (g) Quemadmodum enim spondens con-
 grue respondendo fatetur, se stipulatoris voluntati suf-
 fragari: ita & debitor, dando chirographum, intentio-
 nem creditoris probat, seque tantum pecuniæ ab hoc
 mutuum summissæ adseuerat, quantum hinc a se datum
 esse ait.

§. XXV.

Quum itaque confitentes rei intentioni actoris,
 accusatoris aut iudicis suffragentur: (§. XXIV.) facile
 patet, quales esse oporteat eorum confessiones. *Primo*
 enim requiritur, ut illæ proficiscantur ex animo sese ea
 confessione onerandi, pœnamue vel alium quemcunq;
 legis effectum, quantumuis molestum, subeundi. Neq;
 enim quisquam temere adsentietur HVG. DONELLO, (h)
 confessionem nudæ testificationis atque adseuerationis,
 non voluntatis ac consensus esse, existimanti, quum
 confitentes manifesto suffragentur intentioni actoris,
 adeoque velint soluere, velint pœnas dare, vel, ut ele-
 ganter loquitur VLPPIANVS, (i) *in lite velint vinci*. Quæ quo-
 modo sine actu voluntatis intelligi possint, scire nos
 fatemur cum ignarisimis. *Deinde* is, qui confitetur,
 rem probe perspectam habeat, oportet, adeoque nullius
 momen-

D 2

- (e) Cuiac. *Exposit. Nouvelle l.* (f) Dicæarch. *in Philocl. p. 80.*
 (g) Iac. Gothofred. *in Diff. de famos. latron. inuestig. p. 30.*
 (h) Donell. *Lib. XXVIII. Cap. I. (i) L. 1. §. 7. ff. si quid
 in fraud. patr.*

momenti erit confessio eius, qui in iusto errore factiue ignorantia versatur. Tum porro confitens animi sui sententiam iis signis explicare debebit, de quorum significatione nemo posset vllatenus dubitare. Denique necesse est, reum confiteri de eo, quod fieri potuerit, eiusque confessionem nec sibi dissimilem esse, nec manifestis facti circumstantiis refragari. Hæc enim si coniunctim adsunt, tunc demum fide digna erit rei confessio, nec quisquam opinor, intercedet, quo minus confessus in causis ciuilibus pro iudicato; in criminalibus pro conuicto habeatur, quamuis, quod ad usum hodiernum attinet, vtroque casu sententia condemnatoria opus sit. (h)

§. XXVI.

Et hæc quidem omnia etiam in causis ciuilibus & pecuniariis exigunt iura nostra. Primo enim dubitari non potest, quin animum se confessione sua onerandi adesse oporteat. Inde enim est, quod extra iudicium confessos iudicatis æquiparare non solent. Sæpe enim extra iudicium, in familiari congressu, vel inter pocula, quædam incaute iactant homines, quæ sibi fraudi futura esse, non suspicantur. Ea si statim velis pro re iudicata habere, procul dubio errares. Ex oratione enim MARCI (i) & constitutione ANTONINI CARACALLAE Imp. (k) non nisi IN IVRE CONFESSI *pro iudicatis habentur*, id est ii, qui coram magistratu competente, veluti coram Prætores, (kk) & ad acta (l) intentioni aduersariorum suffragati sunt. Quemadmodum enim, quod eleganter

CVIA'

(h) Carpzou. in *Process. Tir. XIII. Artic. III.* (i) *L. 16. ff. de re iud.* (k) *L. vn. C. de confess.* (kk) *L. 7. ff. eod.* (l) *L. 24. C. de lib. caus.*

CUIACIUS (1) obseruat, qui ante reatum sibi mortem con-
 sciuit, etiam si id fecit metu futuri reatus, vel ideo non
 habetur pro conuicto, quia non in iudicio, id est, in rea-
 tu ipso, sibi manus intulit: (m) ita & confessum iudicato
 æquiparandum non putant leges, nisi in iure confessus
 sit, quamuis aliquam probationem suggerat confessio
 intra priuatos parietes, vel coram iudice incompetente
 facta. (n) Ex eadem ratione pro iudicato non habetur
 etiam in iure, vel, vti Græci loquuntur, *ἐν βήματι* con-
 fessus, nisi præsens aduersarius eiusue tutor vel curator
 eam confessionem illico acceptarit. (o) Priusquam enim
 id factum, confessus vel ideo confessionem suam iure
 reuocat, quia nec animo se ipsum onerandi id fecisse
 præsumitur, nec aduersario, ante acceptationem illam
 ius quæsitum esse, existimatur. Et hinc mira hodiernum
 est pragmaticorum in acceptando solertia, adeo, vt nihil
 frequentius legas formula illa forensi: *Kläger accepti-
 ret quam vtilissime, daß Beklagter das geschehene Ver-
 sprechen nicht ableugnen können.* 2c. Denique ex eodem
 fundamento facile reddideris rationem, cur nec is ha-
 beatur pro iudicato, cuius ex verbis non nisi per con-
 sequentiam confessio elicitur. Ita recte obseruat SCÆ-
 VOLA, (p) *eum, qui familia eriscunde iudicio agit, non confiteri,
 aduersarium sibi esse coheredem.* Ita & MARCELLVS (q) sapi-
 enter scribit, *non vtiq; existimandum esse, confiteri de intentione
 aduersarium, quo cum agitur, quia exceptione utatur.* Vtroque
 enim

D 3

- (1) Cuiac. *Parat. Codic. Lib. VII. Tit. LIX.* (m) *L. 3. pr.
 ff. de bon. eor. qui ante sent.* (n) *L. 40. pr. ff. de pacti. L. 25.
 §. ult. ff. de probat. L. 26. §. 1. depos. L. 13. C. de non num.
 pec.* (o) *L. 6. §. 3. ff. de confess.* (p) *L. 37. ff. fam. erisc.*
 (q) *L. 9. ff. de except. iuncta L. 9. C. eod.*

enim casu non eo animo ac consilio aliquid allegant litigantes, ut se sua confessione onerent, sed ut ius suum obtineant, vel iniustum aduersarii impetum repellant. Id quod in allegantium odium detorqueri, iniquissimum profecto esset.

§. XXVII.

Deinde & in causa ciuili reo non nocet confessio, nisi illa ex certa facti scientia proficiatur. Sane enim si pupillus, non accedente tutoris auctoritate, confessus sit, id eum non onerabit, quia in lubrica ista ætate nihil facilius est, quam ut quis aut ignorantia vel errore, aut inaduertentia labatur. Hinc in pupillo tutoris auctoritatem exigit VLPPIANVS: (r) idque recte ad pubertatem proximam restringunt interpretes. (s) Infantia enim maiores, infantibus comparantur, quoties actu quodam eorum conditio reddi posset deterior, quod vel maxime fit confitendo, quum contra in eorum tantum utilitatem benigniore iuris interpretatione receptum sit, ut idem iuris habeant, quod pubertati proximi. (t) Quod ad minores attinet, eorum confessio quidem rata est vel ideo, quod iam aliquo animi iudicio polleant, & hinc non eorum personæ, sed rebus curator dari solet: quum tamen & huiusmodi ætatum iudice VLPPIANO, (u) fragile atque infirmum esse soleat consilium, & multis suppositum captionibus, multorum insidiis expositum: proditum iis est restitutionis in integrum beneficium tum aduersus confessionem, (x) tum aduersus negationem, si quando

(r) L. 6. §. 5. ff. de confess. (s) Illustr. a Coccei. in Iur. con-
trou. Lib. XLII. Tit. II. quest. I. (t) §. 10. Inst. de inuit.
stip. (u) L. 1. ff. de minor. (x) L. 6. §. 5. ff. de confess.

ita comparata sit causa, ut lis inficiendo crescat. (y) Quod tamen beneficium de delicto confessis vel ideo summo iure denegatur, (z) quia ipsa illa *restitutionis petitio*, uti eleganter scribit TRYPHONIVS, (a) *nihil aliud est, quam delicti venia, id est, calumnie deprecatio. Atqui neque in delictis, neque in calumniatoribus Praetorem succurrere debere, certissimi iuris est.*

Multo minus itaque procuratores, vel tutores, vel curatores fateri sufficit, (b) eatenus puta, ut onerentur clientes, pupilli vel minores, si illos errore vel ignorantia confessos esse contendant. Hinc speciatim de procuratoribus cautum, ut quodcumque absentibus dominis confessi sint, ab his lite nondum finita possit impune reuocari, (c) secus autem, si iam res iudicata sit, vel dominus praesens confitenti non contradixerit, nec confessionem intra triduum reuocarit, (d) quia his omnibus casibus impudentia caritura non esset restitutionis petitio. Benigniores tamen legibus Doctores nostri & hoc casu restitutionis beneficium non denegunt, si iusta allegetur causa, vel procurator, ideo excussus, soluendo non sit. (e) Id quod ego admittendum non putauerim, si dominus, feruente adhuc lite, confessionem a procuratore factam non ignorans, tacuerit tamen, & litis exitum callide speculatus, tunc demum, quando se causa cecidisse animaduertit, Quiritium fidem impleret. Quid enim aliud hoc esset, quam veniam calumniandi petere?

Iure

- (y) L. 9. §. 2. ff. de minor. (z) L. 9. §. 2. L. 37. pr. ff. de minor. L. 1. C. si adu. delict. (a) L. 37. §. 1. ff. de minor. (b) L. 6. §. 4. ff. de confess. (c) L. 7. C. de iur. & facti ign. L. 2. & L. 3. C. de err. aduoc. (d) L. 1. C. de error. adu. L. 3. C. eod. & ibi Brunnem. (e) Ant. Fab. in Codic. Lib. II. Tir. VI. def. 1.

Iure Germanico vetere ne mulieres quidem sibi confessione sua nocebant, nisi curatoris consensus accessisset. Hinc SPECVLATOR SAXO: (ee) Jungfrauen und Frauen müssen Vormünder haben an allen ihren Klagen, durch das man sie nicht überzeugen möge des, das sie vor Gericht sprechen oder thun. Talia etiam habet AVCTOR IURIS ALAMANNICI (ff) nec non IUS LANGOBARDICVM, (gg) ex quibus hoc veteris iuris Germanici caput egregie illustravit SCHILTERVS. (hh) Sed id hodie non vbiq̄ue observatur. Denique, quam accuratam rei notitiam a confitente exigant leges nostræ, vel inde patet, quod diserte scribat VLPPIANVS: (f) *Non fatetur, QUI ERRAT, nisi ius ignorauerit.* Nemini itaque error facti, negotio necdum finito, eatenus nocet, (g) vt non liceat reo, deprehenso errore confessionem reuocare. At iuris error omnino nocet, ceu species, ab AFRIGANO (h) explicata, docet, quia ad factum tantum, non ad ius pertinet confessio, (§. XXIV.) & iura ignorantibus raro fauent leges, nisi forte de damno certent. (i) Quo casu & aduersus confessionem ex errore iuris profectam restitutionem indulgentiam nonnulli existimant. (k)

§. XXVIII.

Præterea talia esse oportere signa, ex quibus de confitente animo liquido constet, res ipsa docet. Perinde ergo

- (ee) *Ius prou. Saxon. Lib. I. Art. 46.* (ff) *Spec. Suen. Cap. IV. art. 38. edit. Meichsn.* (gg) *Leg. Langob. Lib. II. Tit. X. art. 2.* (hh) *Schilt. Exerc. X. §. XX. sequ.* (f) *L. 2. ff. de confess.* (g) *L. 7. C. de iur. & facti ign.* (h) *L. 7. ff. de confess. Iac. Cuiac. ad African. Tract. V. p. 446.* (i) *L. 7. & L. 8. ff. de iur. & facti ignor.* (k) *Besold. Part. III. Confess. CVIII. num. 45.*

ergo est, ut ait PAVLLVS, (l) *sive quis verbis, sive litteris, sive alio quocumque modo, in iudicio fateatur, modo de fatentis sensu & consilio dubitari nequeat.* Merito itaque mireris, iurisconsultum eximium, IANVM A COSTA, (m) negare, confessionem aliter fieri posse, quam verbis vel litteris. Eius enim opinionis non aliud habet argumentum, quam quod & sententia non nisi verbis vel scripto feratur. (n) Sed præterquam, quod vir doctissimus aduersantem sibi habet PAVLLVM, qui non modo loco paullo ante adducto, sed & alibi, (o) confessionem quocumque modo fieri posse, innuit, argumentum etiam, quo utitur, nullius momenti videtur, nec tam amare arguenda est rei iudicatæ & confessionis analogia, ut, quidquid de illius forma in iure dicitur, id ad hanc etiam sine vlla exceptione pertinere existimemus. (p) Quamuis vero præter verba ac scripturam signa quæcumque sufficere videantur: merito tamen adiecimus, ea ita comparata esse oportere, ut inde certa sit confitentis sententia. Diserte enim VLPPIANVS (q) monet, *certum confessos pro iudicatis futuros, incertum non futuros: atque hinc eos, qui incertum vel corpus confessi sint, arguendos esse, ut certum confiteantur, itemque, qui rem confessi, ut quantitatem fateantur.* Hinc interrogatus, an decem aureos debeat? nunc etiam confiteri potest, quia ex eo signo de confitentis sententia plus satis constat. At si rogatus, quantum debeat? annueret: incerta esset confessio, adeoque nullius

E

- (l) Paull. Rec. Sent. Lib. V. Tit. V. §. III. (m) Ian. a Costa ad Tit. X. de lit. confestat. (n) L. 2. sequ. C. de sent. ex peric. recit. Nou. LXXI. Cap. I. & LXXII. Cap. II. (o) Paull. Recept. Sent. Lib. II. Tit. I. §. V. (p) Ant. Schulting. Jurisf. vet. anteiust. ad Paull. Lib. V. Tit. V. §. III. (q) L. 6. pr. §. 1. ff. de confess.

nullius efficaciam futura. Inde facile etiam patet, quid de confessione sentiendum sit, quam vulgo individuum vocant pragmatici. Quemadmodum enim ubi plura sunt libelli vel actionis capita, quæ inter se nexum non habent, nihil prohibet, quo minus alterum fateri, alterum inficari possim, eoque casu iura nostra liquida illico solui, de illiquido reconuentione experiri iubent, (r) adeoque & actori indulgent, ut confessionem pro parte acceptare possit: ita, ubi quis fatetur cum certa qualitate, ita, ut hanc a confessione separari nolit e. g. Fateor actorem rem meam vi, clam, precario possedisse, non potest actor partem confessionis pro se acceptare, quin eo ipso & partem alteram contra se acceptet, uti accurate ostenderunt MENOCHIVS, (f) CALVALCANVS, (t) &, qui spinosam de iure rerum individuarum doctrinam accurata industria exsequutus est, AVG. HOFFMANNVS. (u) Neque enim certa futura esset confessio, nisi cum qualitate adiecta intelligeretur.

§. XXIX.

Denique & ea, quæ fieri possunt, confiteri reum eiusque confessionem nec sibi dissimilem esse, nec manifestis facti circumstantiis refragari debere, tam est certum, quam quod certissimum. Vti enim nec actor, nec iudex, si vtrique inest aliquis iustitiæ sensus, id intendunt, ut reus manifesto falsa fateatur: ita, si quid tale excidit reo, is nec intentioni vtriusque suffragari, adeoque nec confite-

(r) L. 3. §. 13. ff. ad exhib. L. fin. §. 1. C. de compens. (f) Menoch. de arbitr. iud. Quest. Lib. II. quest. XCIII. n. 14. sequ. (t) Calvalcan. Pars. II. Decis. XXVII. n. 88. (u) Aug. Hoffm. de iure rer. individ. Cap. II. Sect. III. n. 100.

confiteri videbitur. Hinc grauiter monet PAVLLVS nofter: (x) non omnimodo confeffum condemnari debere rei nomine, qua, an in rerum natura efferet, incertum fit. Et alio loco (y) docet, confeffionibus falſis respondentem, ita demum obligari, ſi eius nomine, de quo interrogatus fuerit, cum aliquo actio fit, quippe quam tunc confeffione ſua in ſe transferat, modo falſæ eiusmodi confeffiones naturalibus conueniant. In totum enim, iudice IAVOLENO, (z) confeffiones ita rata ſunt, ſi id, quod in confeffionem venit, & IUS & NATVRAM recipere poſſit. Hinc ſi fatear falſo, eum, qui in alterius poteſtate eſt, filium meum eſſe, obligabor, ſi eius ætas patitur, vt filius meus eſſe poſſit, quia id & ius & natura patitur. (a) At ſi quem, me natu maiorem, filium meum eſſe dicam, vel hominem liberum fatear meum ſeruum eſſe, (b) vel me habere ſeruum, qui tamen iam pridem inter homines eſſe deſierit, (c) vel in hoſtium poteſtate fit: (d) nec obligabor confeffione mea, nec actionem, quæ hoc caſu non competit, in me tranſtuliffe dicar, quia his caſibus omnibus nec ius nec naturam confeffio tam fatua recipit. Tam ſubtiliter enim philoſophantur hac de re iureconſulti veteres, quorum præcepta, vulgo neglecta, hic veluti in nucleo exhibere, non inutile fore exiſtimauiſus.

§. XXX.

Hæc ſunt, quæ iura noſtra exigunt, ſi quis in cauſis pecuniariis confeſſus pro iudicato haberi debeat. Proximum eſt, vt ad capitalia iudicia prouehamur, de quibus

E 2

- (x) L. ult. ff. de confeſſ. (y) L. 13. pr. ff. de interrog. in iure ſac.
 (z) L. 14. §. 1. ff. eod. (a) L. 13. pr. ff. eod. (b) L. 14. pr. ff. eod. (c) L. 15. §. 1. ff. eod. (d) L. 16. pr. ff. eod.

quibus prima statim dispectio est, vtrum eadem omnia in iis quoque requirantur, an aliquid exigatur amplius? Nos eadem pleraque & hic obseruanda putamus, ita tamen, vt ad religionem iudicantium pertineat, multo maiore sollicitudine eorum confessiones expendere, quam quibus de opibus ac fortunis mouetur controuersia. Primo enim non adeo verendum est, ne quis sua se confessione vltro spoliare & fortunis euoluere velit. Potest homo, criminis accusatus, in se mentiri vitæ tædio, & quia se aliena manu facilius, quam sua, periturum sperat. At opum tædium nemini facile obrepit, & si quis tali laboraret, non esset, cur alterius calumnia eas amittere veller. In promptu enim esset illud Crateris confitellium, qui pecunias vel amicis distribuens, vel in mare proiciens, exclamabat:

Crates Cratetem liberat pecuniis:

Nolens Cratetem haberi ab his, quæ tenet. (e)

Deinde inficiantibus in iudiciis priuatis non adeo magnum imminet periculum. Pauca tantum iure Romano proditæ sunt causæ, in quibus lis inficiando crescit, (f) veluti actiones ex L. Aquilia, de legatis venerabilibus locis relictis, & de deposito miserabili, quæ pœna inficiantium hodie primo casu ne quidem recepta est. At hæc pœna magis cohibebit homines, ne temere veritatem disimulent, quam coget, vt falso quid fateantur. Enimuero in causis criminalibus confiteri & negare æque periculosum est. Confitentibus supplicium; negantibus carceris squalor & tormenta

(e) Diog. Laert. *Lib VI Sægm 88. Simplic. ad Epictet. Enchirid. Cap. X.* (f) §. 1. *Inst. de poen. rem. litig.*

in mundo sunt. Illos vnus & alter ictus exanimat; his imminet

Verbera, carnifices, robur, pix, lumina, tædæ.

Proinde semper suspecta erit confessio in iudiciis publicis, quoniam *et vera confessis, et falsa dicentibus idem doloris finis ostenditur*, quemadmodum eleganter ait Q. CVRTIVS.

(g) Sæpe enim rei, vel diris subiecti quæstionibus, vel in conspectu equulei positi, multa effutiunt, quæ audire velle quæsitorem suspicantur, tantum vt vel eo citius dolori finis sit, vel eo, si fieri possit, edita confessione, plane supersedeant. (h) Denique & ipse horum iudiciorum finis multo plus cautionis adhibendum esse suadet, quam in pecuniariis. In his res petitur, vel actor aliquid sibi dari fieri oportere, intendit. Rerum autem iacturam, salua vita atque existimatione, vtcumque sibi tolerare videntur homines. In illis de capite ac vita hominis agitur, quam nulli innocenti adimi, ipsorum iudicium, si homines sunt, interest. Res amissæ aliquando vel fortunæ beneficio, vel summa industria recuperantur. Sola vita est, qua semel adempta, erroris emendationi non est locus. *Potest pœna dilata exigi*, inquit SENECA, (h) *non potest exacta reuocari*. Itaque semper laudati, qui quæstiones de criminibus longa patientia exercuerunt, (i) & laudi ducitur THEODOSIO M. (k) quod supplicia damnatorum in triginta dies differri iusserit, in eaque re superarit humanitate Tiberium,

E 3

qui

- (g) Curt. *Lib. VI. Cap. XI.* (h) Seneca *de Ira Lib. II. Cap. XXIII.*
 (i) Ammian. Marcellin. *Hist. Lib. XXIX. Cap. II. p. 434.*
 edit. Gronou. (k) *L. 20. C. de pœn.*

qui decem dierum spacium illi rei præscriperat. (1)
Vere enim ac sapienter monuit IUVENALIS: (m)

Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.

Quod si vero ne lata quidem ferali sententia quidquam præcipitandum est: quanto magis pertinebit ad religionem iudicantium, ante damnationem accuratissime dispicere, ne vel furor, vel mendacium, latitet sub specie confessionis, neue in falso confessum quidquam decernant, cuius eos postea pœnitere possit?

§. XXXI.

Primum ergo, quod in confessione supra requisivimus; ut nimirum illa ex animo consilioque se sua confessione onerandi proficiscatur, in causis criminalibus vel maxime considerandum est. Multum enim refert, quo animo quis confessus sit. Sane si in iure ultro fatetur reus, se admisisse homicidium: nemo non videt, ei confessioni plus ponderis inesse, quam si quis extra iudicium tale quid protulerit, quia priore casu de fatentis consilio satis constat. At extraiudicalem confessionem tantum indicium aliquod vel argumentum præbere ad torturam sufficiens, non sine limitationibus plurimis tradunt rerum criminalium scriptores. (n) Sed nec id tamen semper verum arbitramur. Quid enim si Thrafo quidam inter pocula dicat, se centum in Cilicia, quinquaginta centum Sycolatronidas, triginta Sardos, sexaginta Macedonas occidisse vno die? (o) an eum statim raperes ad equuleum? Quid si impudica Eucolpi epistola

- (1) Sueton. *Tiber. Cap. LXXV.* (m) Iuvenal. *Satyr. VI. v.*
(n) Carpz. *Prax. Crim. Part. III. Quest. XXI. n. 47.* Ant. Gomez. *Var. Resol. Tom. III. Cap. XIII. §. 8. seq. p. 595.*
(o) Plaut. *in Mil. glorios. Act. I. Scen. I. p. 42.*

epistola fato quodam in manus tuas peruenisset, in qua apud PETRONIVM (p) fatetur, *se proditionem fecisse, hominem occidisse, templum violasse*; an tu miserum Eucolum, tanquam alter Rhadamantus, illico carnifici excruciantum traderes? Apud ARISTOPHANEM (q) duo inter se de impudentia certant, eorumq; alter per Neptunum; alter per pugnos & plagas, quibus per omnem vitam multatus sit, iurat, se non concessurum, vt ab altero impudentia superetur. Eorum vnus res etiam manifestissimas negat: alter turpissima quæuis in se fatendo impudentiæ palmam adfectat. An tu si posteriorem audieris, tam dira fatentem in equuleum, ipsamue crucem ire iuberis? Multa homines in familiari congressu ex ioco, multa ex stolidam quadam iactantia in se non tam fatentur, quam fingunt, quæ pro exploratis facinoribus non habebit iudex, nisi alia argumenta eius religionem instruant. Sæpissime vero vel ex ipsa personæ qualitate colliger, quantum fidei eius confessioni habendum sit. Nam si hominem, lepore meticulosiorem, nil præter vulnera ac cædes crepare audiat, parum illum ea confessione moueri debere monent legum criminalium interpretes, & in his vir prudentissimus, IAC. FRID. LVDOVICI. (r)

§. XXXII.

Ex eodem consequitur, vt suspecta sit confessio hominum atrabile laborantium, quibus credere non oportet iudicem, nisi & indubiæ sanitatis sint, quod accurate explorari

(p) Petron. *in Satyr. p. 135.* (q) Aristophan. *in Equit. v. qu sequ.* (r) Ludouic. *ad Const. Crim. Car. Art. XXXII. p. 46.*

plorare ad medicorum religionem pertinet, & circumstantiæ omnes eam confessionem confirmant. Solent enim miseri isti ex vitæ tædio, vel miro quodam pereundi desiderio, se ipsos deferre, idemque facere, quod de Chariclea fingit HELIODORVS. (f) Sicuti enim illa Theagenis sui desiderium vix ferens, de veneficio fatetur, *χολήρεσα, εἰ θεαγένης ἐν ἐπιόντος τεθνήσκειται, ἢ κερδαίνουσα τὸ ἐπιόντος τῆς πράξεως, ὃ καὶ ἑαυτῆς ἐγγυῶμαι ποιεῖν, ἕτερον τῆτο ἔργον σάντων*, gaudens, si Theagene non amplius superstite esset moritura, & quasi in lucro ponens, nefarium facinus, quod ipsa in semittere statuerat, aliis facientibus: ita idem sæpe faciunt homines tædio quodam vitæ laborantes. Idque tanto minus mirandum, quanto frequentiora sunt exempla hominum, eum in finem cæde, alioque crimine nefando, sese vltro pollutentium, vt miserum spiritum tanto citius excutiat carnifex. Ipse VLPIANVS (s) noster refert, *Primitiuum seruum homicidium in se confinxisse metu ad dominum reuertendi*, adeoque carnificis manu perire, quam inter sæua truculenti domini imperia, inter vltimos stimulos, laminas, compedes, neruos, numellas, pedicæ, boias, miserum trahere spiritum maluisse. Meminit etiam Præses celeberrimus, Halæ famulum quendam data opera mactasse infantem, & peracto facinore, se sua sponte stitisse iudici, professum, se id vitæ tædio ac insigni desiderio mortis fecisse. Ex eodem vero vitæ tædio & confessiones falsas proficisci posse, testantur PARIS DE PVTEO (t) & PROSPER FARINACIVS. (u) *Quis*

(f) Heliod. in *Aethiop. Lib. VIII. Cap. XIX. p. 391.* (s) L. 1. §. 27. ff. de *question.* (t) Paris de Put. de *Syndic. verb. corruptura vers. Si ergo iudex p. 350.* (u) Farinac. *Prax. ac Theor. crimin. Part. III. quest. LXXXI. n. 40.*

his similibusque casibus ad religionem iudicantium pertinere neget, confessiones tam suspectas probe excutere, sibi que in memoriam reuocare illa CALPURNII FLAG-
CI: (x) *Misericordia maximum munus est, seruare nolentem.*

§. XXXIII.

Sunt porro, qui spe vel præmii cuiusdam, vel impunitatis, in se confitentur. Erit & hæc confessio suspecta, nisi alia argumenta religionem iudicantium instruant. Quamuis enim cum magno periculo coniuncta sit vtraque confessio, ne forte spe sua fallantur facinorosi: contingere tamen potest, vt illa decepti falsa referant. Quom præmium proposuisset Augustus, Corocotam, famosum per Hispaniam latronem, viuum exhibituro, Corocota ipse se obrulit, præmiumque abstulit. (y) Annon idem facere potuisse & Corocota falsus, & qui nunquam cruenta spolia detraxerit, modo pari audacia in eiusmodi periculum durasset? Multo tamen facilius falsas confessiones extorquebit spes impunitatis, nisi id impediatur iudicantium religio. Memoriae prodidit PARIS DE PVTEO, (z) matronam, occisi mariti causa in ius raptam, facinus initio perfricta fronte negasse, nec prius confessam esse parricidium, quam iudex ei, in secretius cubiculum senocatae, multis blanditiis, quin & simulatis osculis, non modo impunitatis, sed & matrimonii spem fecerit. Quam insignem scilicet prudentiam laudans bonus ille vir: *Etiam alii, inquit, extorserunt confessionem ab inquisitis, in cæna pollicendo liberationem, promittendo, quod nullum eis nocuum inferret, & humaniter cum illis loquendo, & hac per dicta*

F

(x) Calpurn. Flacc. *Declam. XLI.* (y) Dio Cass. *Lib. XLVIII.*
(z) Paris de Put. *ibid. verb. tortura. vers. Et aduertendum*
n. 1.

dicta iura. Sunt enim huiusmodi persuasiones magis aptæ ad extorquendum confessiones, quam chorda. Et paucis interiectis: Multi enim torti nihil confessi sunt, & deinde, quum testas post chordam ostenderit signa humanitatis, compatiendo eis, & cum electuariis confortando, mederi faciendo, confessi sunt de plano maleficia. Quin eo impudentiæ prolabitur ille Paris, vt & periurium iudicis, quo rei confessionem, spe impunitatis falso ostensa, elicuerit, excusare non dubitet. Alienissima hæc omnia esse a iudicis religiosi persona, quin & animaduersione dignissima, omnes fatentur, quibus probitas, ac iustitia curæ est. (a) At fingere, innocentem illum quidem, sed parum astutum, in iudicium huiusmodi tribunal incidere, qui Paradisi iustius consilio obtemperantes, eius simplicitati illudant, impunitatemque promittant homini, vinculorum & carceris pertræso, & fidicularum cruciatus quotidie perirenti: finge, eum audiuisse aliquando, iudicem, impunitatem pollicitum, promisso stare debere, nec eum posse supplicio adfici, cui spes impunitatis facta sit: (b) annon hisce blanditiis, tanquam esca, captus, deuorabit hamum, & quæuis nefanda in se confitebitur, tantum vt vinculis exire quam primum liceat? Et tamen confessioni tam dolose extortæ nihil fidei haberi poterit, quia illam non ex consilio se onerandi, pœnamue subeundi, sed potius ex spe supplicium effugiendi profectam esse, vnusquisque intelligit. (b)

§. XXXIV.

- (a) Farinac. *Prax. & Theor. Crim. Tom. III. quest. LXXXI. n. 276. sequ.* Brunnem. *Process. Crim. Inquis. Cap. VIII. membr. I. n. 56. sequ.* (b) Farinac. *ibid. n. 280. p. 43.* Carpzou. *Prax. Crim. Part. III. Quest. CXLIX. n. 13. p. 341.* Ant. Gomez. *Var. Resol. Tom. III. Cap. XII. §. 6. p. 491.*

§. XXXIV.

In primis autem ad sollicitudinem religionemque iudicantium pertinet, non temere credere confessioni, metu tormentorum, vel ipsis etiam tormentis expressæ. Quorusquisque enim tanta est animi constantia, ut non vel parricidium fateri, quam exquisitissimos illos cruciatus, cum sempiterna ignominia coniunctos perferre malit? Obseruauit equidem VLPIANVS, (c) *plerosque patientia duritiæ tormentorum ita tormenta contemnerent, ut exprimi eis veritas nullo modo possit: sed idem tamen obseruat, alios tanta esse impatientia, ut in quouis mentiri, quam pati tormenta velint, atque ita fieri, ut etiam vario modo fateantur, ut non tantum SE, verum etiam alios CRIMINENTVR.* (Ita enim legendum esse, pro *comminentur*, res ipsa docet.) Si ergo nihil est aliud, quod reum conuincit, præter voculas quasdam, quas magnitudo doloris carnificisque expresserit crudelitas: quis eum duci iuberet, nisi Busris quidam, qui non maiorem aliunde, quam ex reorum sordibus, voluptatem capit? *Fragilis ergo res est questio, & periculosa, & que facile veritatem fallat*, idem inquit VLPIANVS, eique exempla innumera suffragantur. Non iam repetemus ea, quæ vulgo ex VALERIO MAXIMO (d) & LUCIANO (e) proferunt. Neque consilium est, PARIDIS DE PUTEO (f) vel IVSTI OLDEKOPII (g) expilare scrinia, quorum posterior plures huius generis casus valde tragicos ex instituto collegit. Vnum adferemus

F 2

mus

(c) L. 1. §. 23. ff. de quest. (d) Valer. Max. Lib. VIII. Cap. IV. (e) Lucian. in *Ἰευδομαρτυρ.* (f) Paris de Puteo de Syndic. vocab. confessio vers. quoniam. n. 8. p. 277. (g) Iust. Oldekop. in *Adpend. Obseruat. Criminal. p. 356.*

mus triste satis, ex IO. ANT. DOELFFERO, (h) ex quo, quam anceps sit tormentorum effectus, luculentissime adparet. Miles gregarius, Henricus Schröder, centurionis sui arca interdiu effracta, præter supellectilem argentæam ducentos septuaginta quatuor imperiales furtim abstulerat. Indiciis quam plurimis proditus, & fere conuictus, crimen mira pertinacia inficiabatur. At nouo tormenti genere, quod instrumentum Meklenburgicum adpellant, constrictus, fatebatur, se supellectilem illam pecuniamque suffuratum: at non nisi summam centum & decem imperialium indicabat. Iterum constrictus, nihil ultra fatebatur: quum contra insequente die extra quæstiones vltro adfirmaret, se subtraxisse ducentos viginti imperiales, quorum dimidia pars socio criminis & arcæ effractori, Dauidi Stillio, cesserit. Re vero explorata accuratius, adparuit, Stillium istum multo ante, quam furtum istud esset admissum, cohortem deseruisse. Mendacii igitur conuictus reus, denuo vltro fatebatur, se solum furtum patrassè, nec plus tamen abstulisse centum & decem imperialibus, quamuis centurio sibi saltim cclxv. deesse, præstito iureiurando confirmasset. Reus tormenta sibi imminere prospiciens, totam se summam abstulisse, iterum fatebatur, at cxxx. imperiales se Guelpherbyti ludendo perdidisse, vice plus simplici adfirmabat, quod tamen, re explorata, æque falsum adparuit, ac illud de Stillio commentum. Interim se ipse multo maioris criminis suspectum reddiderat, conquestus quippe in iudicio, sibi cædem cuiusdam anus, Luneburgi domi suæ misere obruncatæ, vulgo, at iniuria, imputari, quum tamen eo die, quo latro-

cinium
st

(h) Dœlffer. *Process. iur. militar. Cap. XXV. p. 143.*

cinium istud admissum sit, prope carcerem publicum in excubiis steterit. Posterius hoc falsum repertum suspicionem auxit. Tormentis itaque subiectus semel iterumque, iis non magis flectebatur,

Quam si dura silex, aut stet Marpesia cautes.

Tertium excruciatu, (torturæ enim actum iudices præter morem diuiserant,) fatebatur non solum plura furta quæ fecerit, sed & totam quantitatem furti vltimi, addebatque, c xxx. imperiales, quos se ludo perdidisse dixerit, apud fratrem, Georgium, depositos esse. Præterea anum illam se occidisse adseuerabat, perpetrataque cæde, abstulisse xx. imperiales & duos aureos. Quin atrocis huius facinoris circumstantias omnes tam accurate narrabat, vt de veritate confessionis nemo dubitaret, maxime quum amplissimam illam tot criminum confessionem reus paulo post extra locum torturæ aliquoties ratam haberet. At re rursus explorata, falsum adparebat depositum, reusque de eo mendacio admonitus, totam illam confessionem tot extortam fidiculis, semel simulque reuocabat, interserens causam: *Er habe viel gelogen, dabey aber gedacht, seiner Marter dadurch abzuhelffen.* Denuo ergo raptus in equuleum, in nouam se formam componebat ille Vertumnus, & initio quidem dæmonem sibi adparuisse, seque illi colludentem pecuniam furtiuam perdidisse, fingeat, deinde se cædis auctorem modo negabat, modo fatebatur: paulo post iterum e machina aderat dæmon iste collusor, sed eadem celeritate euanescebat, tortusque, se pecuniam modo in cella quadam subterranea defodisse, modo domi sub tecto occultasse, modo in horto sub lapidum streue deposuisse, mentiebatur, & quouis momento nouas

gingebat circumstantias, quarum ne vna quidem vera reperiebarur. Attamen tunc ita discedebatur, vt reus furtum fateretur, partemque pecuniæ, quæ desiderabatur, (centum enim imperiales iam pridem domi eius inuenerant,) penes vxoris fratrem Neostadii ad Rubenbergam reperiri, adseueraret, eamque confessionem extra locum torturæ ratam haberet. Vacillabat tamen paullo post homo, quum depositi istius Neostadiensis falsitas pelluceret, ac postremo omnia, præter furta, reuocans in crucem ibat. Quam falsa fuerint, quæcumque de cæde confessus fuerat toties, tum demum apparuit, quum scriniarius quidam, de illo crimine conuictus confessusque, crurifragio plecteretur. Eat iam aliquis, perfricet frontem, & torturam fragile ac periculosum remedium esse neget. Miser iste toties excruciatu eo adigi nulla tormentorum vi potuit, vt partem pecuniæ furtiuæ, vxoris & liberorum vsibus alicubi sepositam, indicaret: at idem tamen facile dolore subigebatur, vt de latrocinio, ipsoque commercio cum dæmone falsa in se confingeret, satius procul dubio existimans, semel cadere, quam diu pendere. Nimirum, vt eleganter ait CICERO, (i) *tormenta gubernat dolor, moderatur natura cuiusque tum animi, tum corporis, regit quæstio, flectit libido, corrumpit spes, infirmit metus, vt in tot reuictis angustiis nihil veritati loci relinquatur.*

§. XXXV.

Vnde facile patet, quid pro religione sua his castibus facturus sit iudex. Primo enim operam dabit, ne tormenta dirasæ quæstiones decernat, nisi delictum sit

(i) Cic. pro P. Sulla Cap. XXVIII.

atrox, quod puniri reip. quam maxime interfit, (k) tamque vrgentibus indiciis oneratus ac veluti oppressus fit reus, vt sola confessio deesse videatur. (l) Et quamuis hac in re plerique iudices rem arbitrio collegiorum iuridicorum submittere teneantur, adeoque, decreta ab his tortura, illis non nisi in obsequio gloria aliqua relicta videatur: ad eorum tamen religionem pertinebit, si de æquitate sententiæ dubitent, reusque ipse iniuriam sibi fieri, verosimili quadam ratione ostendat, huic nouam defensionem indulgere, actaque ad aliud collegium iuridicum transmittere. Deinde vbi res ad tormenta venit, non tanta adhiberi patietur, quanta accusator aut ipse, carnifex postulat, sed quanta ipsa sententia adhiberi iubet. (m) Meminerit enim, non credi confessioni illegitimis tormentis expressæ, si vel maxime reus in illa confessione perseverarit. Tum porro cauebit pro religione sua iudex, vt si confiteatur reus, eum tantisper cruciatu eximi iubeat, eumque interroget de facti circumstantiis, ita tamen vt ne quidquam suggerat, nec minis vel vanis promissis narrantem turbet. Præterea si vel maxime reum verosimilia animaduertit narrasse, nihilominus tamen diligenter exploret, an circumstantiis facti omnibus conueniat illa confessio. Recte enim AMBROSIVS: (n) *Licet millies essent ratificata confessiones, semper tamen verificanda sunt cum omnibus suis circumstantiis, & Æ observant pii adfessores & Deum timentes.* Vidimus supra,

- (k) L. 8. ff. de questi. (l) L. 1. §. 1. ff. L. 8. §. 1. C. de question.
 (m) L. 10. §. 3. ff. eod. (n) Consi. Crim. art. XX. & ibi Ludouici in Comm. p. 30. Zanger. de Question seu tortur. Cap II n 9. Carpz. Prax. Crim. Part. III. quest. CXXIII. n. 8. & 12. (n) Ambrosin. Lib. IV. Cap. V. n. 10.

pra, quid eam in rem articulo LIV. præcipiat NEMESIS CAROLINA. Eadem & alibi (o) prudenter moner: So auf erfundene redliche Anzeigung, einer Missethat halber peinliche Frage fürgenommen, auch auf Bekänntniß des gefragten zc. fleißige mögliche Erkundigung und Nachfrage geschicht, und in derselben benannter That halber solche Warheit befunden würde, die kein Unschuldiger also sagen und wissen könne: alsdann ist derselben Bekänntniß unzweifelicher beständiger Weis zu glauben, und nach Gestalt der Sache peinliche Straffe darauf zu urtheilen. Nec omisit id potentissimus REX PRUSSIAE, (p) quippe qui diserte sanxit: Wann der gefangene bey seinem in der Tortur gethanen Bekänntniß beständig verbleibet, lieget dem Richter ob, damit man erfahre, ob der Gefangene die Warheit gesagt, oder ob er aus Heftigkeit der Schmerzen, aus Verzweiffelung, oder Eitel des Lebens, sein Bekänntniß gethan, nach allen Umständen, so der Gefangene ausgesagt, genau sich zu erkundigen, ob dieselbe in der That sich also verhalten, oder nicht. Denique & id ad religionem iudicantium pertinet, vt reum, exactis aliquot diebus, extra locum torturæ denuo interrogent, an ratam habeat confessionem, in eaque per omnia persistat? (q) Qua in re in primis cauendum, ne verbis durioribus vtantur, aut nouarum quæstionum comminatione reum terreat. Multo minus carnifici, qui membra luxata per aliquot dies vnguentis fomentisque curare solet, id indulgendum. In promptu enim est exemplum anus, quæ, quum torta constanter inficiata esset crimen, posteaque carnifex

(o) *Const. Crim. Art. LX.* (p) *Königl. Preuss. Criminal-Ordre Cap. IX. §. XXV. p. 73.* (q) *Const. Crim. Art. LVI.*

carnifex curationis causa eam in carcere inuisens dixisset: du altes Euder, morgen solt du besser daran, insequente nocte meru nouorum cruciatuum gulam sibi constrinxit. Quanto facilius reos recentis doloris memoria ac metus nouorum cruciatuum eo adiger, vt confessiones etiam falsissimas raras habeant, si iudicis trulenti minæ accesserint?

§. XXXVI.

Hæc de primo requisito. Quod ad alterum attinet, in eo, qui se sua confessione onerare velit, certam facti scientiam requiri, nemo facile dubitauerit. Qua fronte enim aliquid factum esse adseueret, qui rei ignarus est? Et quid aliud est confessio, scientia destituta, quam aut mendacium, aut insanientis oratio? Hinc facile intelligitur, nullius momenti fore confessionem facinoris, cuius circumstantias indicare reus non potest, veluti si fateatur, se iugulasse Titium, nec dicere tamen possit, vbi, quoue tempore, quo denique telo id factum sit. Recte itaque TERTULLIANVS (r) laudat iudicium Romanorum religionem, quod nudæ confessioni nunquam crediderint, sed *πεπιστάτους* omnes accurate explorarint. *Soletis, inquit, & inaccusatos, & indefensos, non temere damnare: sed verbi gratia, si de homicidio confitetur, (ita enim rescripserim ego pro si de homicidio confutatur, quæ in GOTHOFREDIANA & RIGALTIANA editionibus leguntur,) non statim, confesso eo nomen homicidæ, disuncta causa est, aut satiata cognitio. Quamquam confessis, difficile creditis: verum insuper consequentia exigitis, quoties eadem egerit? quibus telis? quibus in locis? quibus spoliis, sociis, receptoribus?*

G

nc

(r) Tertullian. *ad Nation. Lib. I. Cap. II.*

ne quid omnino mali hominis delitescat, aut desit aliquid instruen-
dæ ad sententiam veritati. Quæ quæstiones omnes ad
id erant comparatæ, vt intelligeret iudex, an reus faci-
nus, de quo confiteretur, satis perspectum haberet, &
vtrum comperta narraret, an in se turpiter mentire-
tur homo desperatus, ipsiusque vitæ pertæsus?

§. XXXVII.

Ex eodem consequitur, non esse credendum con-
fessionem furiosi, vel mente capri, quamuis occulta sit
hominis insania, & latitare videatur sub specie inumbratæ
quietis. Furiosus enim omni intellectu caret, (f) &
& hinc mortuo æquiparatur, (t) nec quidquam agere
intelligitur, sed per omnia & in omnibus absentis vel
quiescentis loco habetur. (u) Quare confessio ei nocere
non magis potest, quam si quis, sopore oppressus, fati-
teretur, se parentes occidisse. (x) Idem de ebrii confes-
sione sentiunt RIPA, (y) FARINACIVS (z) & LAUTER-
BACHIVS. (a) Quamuis enim alioquin nullo magis tempo-
re ad simplices cogitationes pateat animus, quam
vbi vinum secreta pectoris aperit, (b) véreque cecine-
rit vel CALLIMACHVS, (c) vel ERATOSTHENES: (d)

- - - Οἷος τὰ κεκρυμμένα Φάσκει
Βύσσοθεν.
- - - Secreta latentia mente
Recludit vinum.

(f) L. 14. pr. ff. de offic. præs. (t) L. 14. ff. locat. L. 24. §. 1. ff.
rem. rat. hab. (u) L. 2. §. 3. ff. de iure codicill. (x) Far-
rinac. Parr. III. Quæst. XCIV. n. 31. (y) Ripa ad L. fin.
C. de reuoc. donat. n. 18. (z) Farinac. l. c. Quæst. XCIII.
n. 17. (a) Lauterb. Diss. de confess. Part. I. §. VIII. (b)
Tacit. de Morib. Germ. Cap. XXII. (c) Apud Athenæum
Deipnosoph. Lib. II. (d) Apud Stobæum Serm. XVIII.

tamen, vbi quis se inuitavit largius, temulentiaque mentem veluti a sede sua deturbavit, vere homo, quid loquatur, quidue sibi velit, ignorat. Quemadmodum itaque recte obseruat PUFENDORFFIVS, (e) pro vero ac deliberato consensu haberi non posse, si quis vel maxime momentaneo & inconsulto impetu in aliquid inclinēt, aut signa quadam edat, consensum exprimentia, eo tempore, quando mens veluti medicamine quodam loco mota fuerit: ita hoc iustissimam rationem habet, si quis summe ebrius in se factus sit crimen, quod postea, discussa crapula, a se admissum esse constanter negat. Nec diffitemur, concurrente circumstantiarum veritate, & corpore delicti existente, indicium haud mediocre præbere posse etiam temulenti confessionem: veluti si ille fateatur, se hospitem domi suæ occidisse, & cadauer ibi sepultum vere reperiat. Tunc enim res ipsa docet, verissimum esse, quod vulgo iactatur, prouerbium: *Trunkner Mund redet aus Herzens-Grund.*

§. XXXVIII.

Quæri posset, an & impubertas, minorennitas, error atque ignorantia in causis capitalibus id operentur, vt vel nulla habeatur confessio, vel aduersus illam derur restitutio in integrum? Et impuberes quidem, quum in causis pecuniariis se sua confessione onerare nequeant, vti supra obseruatum est, multo minus sese onerabunt in causis criminalibus, eatenus nimirum, vt ideo ad pœnam ordinariam perueniri possit. Aut enim infans est eiusmodi reus, aut infantia maior. Prior casu fere virgis cæditur, vt cautius mercari discat.

G 2

scar.

(e) Pufendorff *Iur. Nat. & Gent. Lib. III. Cap. IV. §. 4.*

scat. Posteriore extra ordinem punitur, nisi vel parum a pubertate absit, malitiaque ætatem suppleat, vel delictum tam sit atrox, vt exemplum fieri, intersit reip. (f) Minori deliquenti non subueniunt iura, ac ne quidem restitutionem in integrum indulgent, eatenus, vt aduersus confessionem suam restituatur, (g) ceu supra (§. XXVII.) iam ostendimus. Potest quidem aduersus inficiationem restitui, si forte pœna inficiando crescit: (h) potest etiam restitui aduersus delicta, *que non ex animo, sed extra* (vel, vt CUIACIVS (hh) legit *ex contractu*, quemadmodum & in BASILICIS est, ὁ μὴ ἀπὸ ψυχῆς ποιῶν πᾶς ἀλλ' ἀπὸ συναλλάγματος ἔρχεται, vt contractus vel συναλλαγμα idem sit ac factum, vt in L. 52. ff. de re iudic.) veniunt, (i) id est, quæ ex ignorantia iuris, non quidem diuini illius, quod natura inter omnes homines constituit, sed a ciuitate constituti, proficiscuntur, v. c. si mater minor neglexerit liberis tutores petere, (k) vel si minor, contracto matrimonio, incestum iuris ciuilibis commiserit. (l) In reliquis criminibus, quæ ipsi iuri naturali aduersantur, vel ideo iure denegatur restitutio minoribus, quia illa non ex errore, sed ἐν προαίρεσιν vel ex culpa inexcusabili proficiscuntur, & minoribus satis iudicii est, vt sciant, eiusmodi facta committi non debere. Et hinc reo minori restitutionem aduersus confessionem stupri denegatam esse, testatur illustris COCCEIVS. (m) Ex quibus simul patet, quid de errore & ignorantia,

- (f) *Const. Crim. Art. CLXIV. Carpz. Prax. Crim. Part. III. Quest. CXLIII.* (g) L. 37. in fin. ff. de minor. (h) L. 9. §. 2. ff. eod. (hh) Cuiac. *Parasit. Cod. si adu. delict.* (i) L. 1. C. si adu. delict. (k) L. 2. C. eod. (l) L. 38. §. 1. 2. ff. ad L. Iul. de adult. (m) Coccei. *Iur. Controu. Lib. XLII. tit. II. Quest. III. p. 481.*

tia, quam aliqui criminibus suis prætendunt, sentien-
dum sit. Vix enim verosimile est, quemquam circa fa-
ctum proprium ita errare ac decipi posse, vt falso dicat
factum, quod factum non est, e. g. vt se fateatur intul-
isse stuprum, quod nunquam intulerit. At fieri tamen
posset, vt conscientia erronea homini timido & tempe-
ramenti tristioris confessionem extorqueat, e. g. vt ho-
minem in turba ac tenebris occisum aliquis suo ictu pe-
riisse autemet, quem alius interemit. Tunc sane si er-
ror fieret manifestus, verbi causa si vulnus ferro tri-
angulari inflictum adpareret, & reum, qui se cædis
auctorem fassus est, gladio quadrangulati vel plane aci-
nace vsus esse constaret, dubium non esset, quin ad-
uersus confessionem suam restituendus videretur reus,
opinionem suam deceprus. (n)

§. XXXIX.

Ad tertium confessionis requisitum quod attinet,
etiam in causis criminalibus signis certis opus esse, ex-
tra omnem dubitationis aleam positum est. Quin tanto
certiora hic signa esse oportet, quibus reus animi sui
sententiam exponit, quanto magis in causis tam ar-
duis interest reip. iudicem de sententia rei certissimum
esse. Hinc quamuis supra (§. XXVIII.) obseruatum
sit, nutu etiam confiteri posse reum in causis pecunia-
riis: eum tamen non sufficere arbitramur in crimina-
libus, si reus vel sermone, vel scriptura, sensa animi ex-
plicare valeat, partim quod iudex, vt supra ostendimus,
omnes facti circumstantias intelligere debet, quod, an-
nente tantum reo, vix videtur sperandum, partim, quod
reus

G 3

(n) Brunnem. *Process. Inquis. Cap. IV. n. 31.*

reus paullo astutior dein facile dicere posset, se animo confitendi annuisse, iudicemq; nutum illum in aliam plane partem interpretatum esse, ac ille eum accipi voluerit. Tantum ergo abest, vt nutus alicui fraudi futurus sit, vt, si pertinaci silentio reus vtatur, interrogantique iudici nihil respondeat, vel, quod aliquando fieri solet, surdum mutumue se simulet, in promptu sit remedium torturæ, das Anlegen der Daumen- und Bein-Schrauben und der Schnüren, quo aliquando & pertinaciam vinci, & linguæ vsum nebulonibus reddi posse, experientia docuit. (o)

§. XL.

Quid vero si reus vere surdus ac mutus sit, eoque vitio ab ipsis incunabilis laborarit? Est ea miserorum illorum hominum conditio, vt si sanæ mentis sint, reliquis sensibus varias ideas rerum singularium acquirere, ex iisque varia formare iudicia possint. Hinc nec dubitare licet, quin iudicia illa qualibuscumque signis possint exprimere, & talibus quidem, quæ ii saltem accurate intelligant, qui illis ab aliquo tempore adfueti sunt. Quod sane nemo mirabitur, qui & canes, aliaque sagaciora animalia impressiones atque adpetitiones suas signis quibusdam prodere, quin & facta sua quodammodo fateri posse, obseruauit. Ita canes, toties excepti verberibus, quoties cibaria furtim abstulerunt, proni ac latebras petentes ipsi se reos peragunt, quotiescumque fame adacti furtum huiusmodi de nouo fecerunt. Quidni idem faciant surdi & muti, modo cum furore atque infania

(o) Carpzou. *ibid.* *Quest. CXIV. n. 56.* Ludouici Einleis. *zweiter Criminal-Process. Cap. V. §. 10. sequ.*

infantia coniuncta non sint ista vitia? (p) Tristi exemplo id ante triennium compertum fuit in ducatu Magdeburgico, quod, quum eo tempore omnium in ore esset, dignissimum visum est iurisconsulto celeberrimo, IO. PAULLO KRESSIO, (q) quod singulari schediasmate illustraret. Repertum fuerat in via publica, qua Ratenouiam itur, cadaver mulieris, nudum, ac miserrime dilaniatum. Caput enim, trunco abscissum, ex arbore pendebat. Abdomen totum ad partes vsque verendas hiabat, ostendebatque stomachum dissectum, & intestina non sine vi quadam mirum in modum implicata: in oculis, capite, tergo, & reliquo corpore vulnera quadraginta duo numerabantur, denique brachium alterum ab humeris tantum non totum auulsum adparebat, vt ex fædo spectaculo, quanta latronis fuerit truculentia, facile posset iudicari. Viuebat in eodem tractu Christophorus Egger, viginti septem annorum iuuenis, cui iam inde a prima infantia cicutæ esus omnem aurium vsus, adeoque & loquendi facultatem, abstulerat. In eum vnum omnia criminis argumenta conueniebant. Constabat, hominem, eo die Ratenouia domum euntem, necessario obuiam habere debuisse mulierem, eadem via Ratenouiam ituram. Constabat, eundem in caupona quadam ostentasse quædam spolia, miseræ illi detracta, quin & cultrum apud eum visum, cruore infectum. Præterea, visis adparitoribus, in fugam se coniecerat, timore adeo ei addente alas, vt incitato equo esset sistendus. Denique apud eum reperiebantur vestes occisæ mulieris,

(p) Rurg. Ruland. *de Commissar. Part. II. Cap. XVI. n. 5.*

(q) Io. Paulli Kressii *Kurze Juristische Betrachtung von dem Recht der Taub-Stummen. Helmst. MDCXXX in 4.*

ris, & in caligis sanguinis vestigia, quæ ipse, callido faris consilio, illi luto delere conatus fuerat. Interrogando reo, tot oppresso indiciis, adhibiti RVDELIVS, Consul Arneburgensis, & ZERNIVS, vir senatorius, vterque signorum, quibus surdi & muti vtuntur, quibusque cum ipsis agendum est, peritissimus. Id enim faciendum esse, recte monuerant BLAS. MICHALORIVS (r) & IO. BRUNNEMANNVS. (s) Initio reus rem omnem inficiari, culpamque conicere in nescio quem virum robustum, barbaram, flauaque vestitum tunica, qui, iugulata muliere, spolia illa sibi dono dederit. Paulo post a Zernio solo interrogatus, mulierem a se occisam fateri, monere tamen Quæstorem, ne Rudelium istius arcani redderet participem. Denique ab vtroque iterum iterumque interrogatus, totam tragœdiam variis gestibus tam luctulenter spectandam exhibuit, vt de veritate confessionis nemo dubitaret. Operæ pretium fuerit, vel vnico specimen ostendere, quibus signis animi conscientiam nudarit, idque verbis KRESSII: (t) Inß besondere gab er wegen des Geldes und der Corallen nachfolgende Erleuterung. Er nahm von den gegenwertigen Röcken der Umbgebrachten den rothen, und wiesse, daß er darauß die da liegenden Corallen; hernach den schwarzen, und deutete, daß er aus selbigem das Geld gezogen hätte. Wobey er zugleich unter dem Gelde, so sich gegen 1. Rthl. 20. Gr. beließ, eine Separation vornahm, 1. Rthl. 14. Gr. absonderlich hinlegte, 10. Sechser aber behielt, einen Brief von dem Tische in die Hände nahm, und in

(r) Michalor. de Cæc. surd. & mut. Cap. XL. v. 3. (s) Brunnem. Process. Inquis. Cap. VIII. membr. I. n. 95. (t) Kressii. ibid. Cap. I. §. VII. p. 6.

der Stube auf und ab gieng, wodurch er nach der Examinatoren Auslegung, daß er solche mit Bothschafft-Lauffen, als das seinige, verdienet, das übrige aber der Hirtin zugehöret hätte, dem Gericht demonstrieren wolten. Ceterum vt eo certius de rei sententia constaret, quæsitores eam iterum ac tertium, variis adhibitis signis, explorarunt, semperque eodem modo rem a furdo illo ac muto repræsentari, deprehenderunt.

§. XLI.

Iam sunt equidem, qui, confessionem a tam misero homine edi posse, negant. Saltim ex ea condemnari non posse surdum & mutum, sed præterea *attestatione & adprobatione testium opus esse*, existimant ANT. GOMEZ, (u) PROSP. FARINACIVS, (x) PETRVS THEODORICVS, (y) CARPZOVIUS, (z) FINKELTHVSIVS (a) IOS. MASCARDVS, (b) & SAM. STRYKIVS: (e) idque ex ea ratione, quod semper incertum atque ambiguum sit, an furdi mutiq; sententiam recte intellexerint Quæsitores. Sed, si dicendum, quod res est, quæstiones diuersissimas miscent Doctores quam plurimi, veluti, an ratione polleant eiusmodi homines? an signis confiteri possint? & an eorum confessio ita sit comparata, vt ideo damnari queant? Non omni intelligendi facultate semper care re surdos & mutos, facile largimur. Potest enim

H omni-

- (u) Ant. Gomez. *Var. Resol. Tom. III. Cap. I. n. 69. p. 406. seq.*
 (x) Farinac. *Quest. XCVIII. n. 159. Tom III. Op. Crim.* (y) Theodoric. *Colleg. Criminal. Diss. X. thes. IV. litt. H.* (z) Carpzou. *Prax. Crim. Part. III. Quest. CXLVII. n. 12. seq.*
 (a) Finkelth. *Obs. XLV. num. XXV.* (b) Mascard. *de Probat. Volum. III. concl. MCCXXX. n. 30. sequ.* (c) Stryk. *de Iur. Sens. Diss. IV. Cap. V. §. 20. sequ.*

omnino rerum in sensus incurrentium ideas animo concipere, easdem inter se comparare, componere, discernere, adeoque & de iisdem iudicare & ratiocinari, idque sæpe tam præclare, vt aliquando animi sensa scriptura expressisse, (d) libros legisse, rationes acceptorum expensorumque confecisse, alea lussisse, (e) sermones aliorum e motu labiorum percepisse, (f) quin & verba proferre didicisse (g) & opificia promte exercuisse (h) dicantur. Enimvero an & ideas abstrahendo formare, & in primis rerum moralium intelligentiam quandam sibi acquirere possint, merito dubites, quum nisi ideas rerum moralium innatas statuere velis, vix excogitari possit via, qua ad eam notitiam peruenire possint. Deinde, quod ad alteram quæstionem attinet, ne id quidem negauerimus, surdos & mutos sensa animi dextre satis signis exprimere, (i) adeoque & fateri posse, & quidem tam perspicue, vt cognati & familiares liquido iuraturi sint, se omnia æque accurate intellexisse, ac si audissent loquentes, quemadmodum & in specie paullo ante enarrata Quæsitores huiusmodi iustitiam præstiterunt sanctissimum. Enimvero quum in moralibus, & criminalibus potissimum, vel vna circumstantia rem totam alteret: confessio surdo & muto, semper dubium erit, an omnes circumstantias vel recte expresserit reus, vel quæsitores eum satis intellexerint, an hi causam, occasionem, finem facinoris, omnino percepe-

(d) Sennert. *Paralip. Diss. Medic. Cap. XVI. extr.* (e) Camerar. *Hor. subcesiu. Cent. I. Cap. XXXVII.* (f) Casp. Schott. *Physic. Curios. Lib. III. Cap. XXXIII. §. 3.* (g) Tenzel. *Moonatbl. Unterred. anni MDCXCIII. p. 37. sequ.* (h) Richter. *ad L. Discretis C. qui rest. fac. poss.* Stryk. *de Iure Sens. Diss. IV. Cap. II. §. 46. sequ.* (i) *Cap. 23. X. de sponsal.*

perceperint, an & argumenta quibus reus se tueri posset, ex signis colligere potuerint. Id sane pro certo affirmare neminem temere ausurum, arbitramur. Denique quod ad præcipuam quæstionem attinet, nos quidem surdum & mutum capitis damnare rem existimamus plenissimam periculi. Primo enim ille confitetur signis: & quamuis illa incurrant in oculos, propositiones tamen, quæ inde eliciuntur, sola *εὐστοχία* & diuinatione quadam nituntur, adeoque non probationi, sed præsumptioni æquiparari possunt. (k) Atqui ex coniecturis damnari quemquam vetat NEMESIS CAROLINA, (l) dum sancit: *Es solle niemand auf einigerley Anzeigung, Argwohn, Wahrzeichen oder Verdacht, endlich zu peinlicher Straffe verurtheilet werden.* Deinde quamuis alioquin eiusmodi coniecturæ ad diras quæstiones sufficere iudicentur: his tamen sine effectu subiicentur surdus & mutus, signa quippe non nisi nouis signis, id est obscurum nouo obscuro, explicaturus, quin fortassis ne intellecturus quidem, quem in finem torqueatur. Denique vt intelligendi quadam facultate polleat: (quemadmodum Eggertus operam perferendis litteris locare, pisces venales habere, pecuniam discernere, singulosque numos suo æstimare pretio, vsu didicerat,) non tamen inde illico sequitur, vt & rerum moralium ideas animo circumferat. Eggertus, quamtumuis ceteroquin astutus, multis signis ostendebat, se nefarium, quod parrauerat, facinus non adeo magni facere, quin quæstionem de crimine tam operosam mirari, postquam cadauer terræ mandatam esset. Quæ quum ita

H 2

fint,

(k) Michalor. *ibid.* Cap. XLV. n. 8. (l) *Constit. Crim. Carol. Art. XXII.*

sint, surdos & mutos capitis damnari posse, recte neganti iurisconsulti. (m) Nec tamen iisdem adsentiendum putamus, pœnam extraordinariam decernentibus. (n) Pœna enim siue ordinaria, siue extraordinaria, decerni non debet nisi ingnatos, se aduersus leges peccasse: quales esse surdos & mutos, nemo, uti dixi, pro certo adfirmarit. Castigandi tamen sunt, ut intelligant, se male egisse, & vel doloris reminiscencia admoneantur, sibi in posterum ab eiusmodi delictis esse abstinentum. Idque etiam ob oculos fuit ordini ICtorum Helmstadiensium amplissimo, dum Eggerto, loco ictus fustium ad numellas, seueriorem castigationem in carcere, & operas meridiocres in ergastulo dictarunt.

§. XLII.

Quum porro & facta quædam ita comparata sint, ut ex iis fatendi consilium colligi posse videatur: consequens est, ut & ea signis accenseri possint. Et in causis quidem civilibus facta huiusmodi plura passim occurrunt. Ira ex diuturna vsurarum solutione confessio debiti; (mm) ex repetita aliquoties præstatione annui legati confessio obligationis, heredi impositæ, (nn) colligitur. Ita & manifestæ turpitudinis & confessionis esse dicitur nolle nec iurare, nec iusiurandum referre. (o) Quod & in criminalibus locum habere potest, si reus iusiurandum purgatorium sibi per sententiam delatum

(m) Ant. Matthæi de Crimin. in prolegom. Cap. II. n. 11. sequi Berger. Elef. Iurispr. Crimin. Cap. 1. §. III. n. 6. (n) Carpou. Prax. Crim. Part. III. Quest. CXLVII. n. 36. Stryck. de Iure Sens. Diss. IV. Cap. V. n. 24. sequi. (mm) L. 6. ff. de usur. (nn) L. 1. C. de fideicom. (o) L. 38. ff. de iuriurando.

latum præstare nolit. Similiter super delicto privato ac famoso, veluti furto, vi bonorum raptorum, iniuriis, doloque malo, suo nomine pactos infamia notat Prætor, (p) quoniam intelligitur confiteri crimen, qui pactus est. (q) Cur enim datis numis pacisceretur, qui sibi innocenti non defuturum sciat iustæ defensionis præsidium? Atque hinc & in reliquis maleficiis non capitalibus & fiscalibus, qui delatorem corruperunt, confessis æquiparantur, quamvis non semper notentur infamia. (r) Aliud tamen dicendum de causis capitalibus, *quum ignoscendum leges censuerint iis, qui sanguinem suum qualiter qualiter redemitum velint.* (s) Quamvis vero inde Doctores vulgo colligant, transactionem de criminibus capitalibus, præterquam de adulterio, licitam atque vtilem esse, (quem errorem solide profligavit v. c. GER. NOODT, t) sensus tamen illarum legum plane alius est, & maxime differunt transactiones super criminibus publicis ab iis, quæ de privatis ineuntur. Pactum enim super delicto privato ratum est, eatenus, vt actio, inde nascitura, extinguatur, (u) quia de rebus quisque suis recte procul dubio transigit. At pactum super crimine publico vel ideo irritum est, quod eius pœna ad vtilitatem publicam pertinet, adeoque non est in privatorum arbitrio posita. (x) Hinc ea transactione non sistitur publicæ disciplinæ vigor, nec impune id fert accusator, qui ob istam trans-

H 3

actio-

- (p) L. 1. L. 4. §. 5. ff. de his qui not. infam. (q) L. 5. ff. eod.
 (r) L. ult. ff. de preuaric. L. 4. L. 29. ff. de iure fisc. (s)
 L. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent. L. 18. C. de transact. (t)
 Noodt. in Dioclet. & Maximian. Cap. V. sequ. (u) L. 54.
 §. ult. ff. de furt. L. 13. C. de furt. & seru. corr. (x) L. 7.
 §. 7. & 14. L. 27. §. 4. ff. de pact.

actionem vel præuaricatus, vel tergiuersatus esse dicitur. (y) Attamen pro confesso & infami non habetur reus, qui de crimine publico pactus est, & eatenus vere scriptis VLPIANVS: (z) *In capitalibus criminibus non nocere ei, qui aduersarium corrupit.* Erant contra alia facta, ex quibus confessio inducebatur in caussis criminalibus. Sic bona eorum, qui metu accusationis mortem sibi conscuerant, vel fugam capesiuerant, fisco addicebantur, perinde ac si confessi essent. (a) Nam & fugiens reus damnato æquiparatur, tamquam sui ipsius accusator, (b) ac sua veluti sententia suspectus. (c) Quod hodie procul dubio aliter se habet, siquidem ex fuga non confessio criminis, sed indicium duntaxat aliquod, idque satis leue, nascitur nisi reum ante motam inquisitionem fuga abstulerit. (c) Denique & iis, qui capitis accusari voluntarium exilium eligeant, (quod facere cuius licebat iure veteri, e) tanquam confessis de crimine aqua & igne interdicebatur. (f) Quod iridem hodie locum non habet, nisi quod quibusdam locis, veluti in Saxonia fugitiui, criminis capitalis suspecti, &, si crimen sit eine übernächlige That, legitimis citati edictis, coram iudicio capitali (vor einem hochnothweynlichen Halsgericht) primum contumaciæ accusantur, ac deinde proscribuntur, formula: *Daß weinlich angeklagter des libellirten Todschlages halber bis auf die Ucht erstandten*

- (y) *L. 4. ff. de præuar. L. 6. ff. eod. L. 4. §. pen. ff. de his qui not. infam. (z) d. L. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent. (a) L. 28 §. 1. ff. de bon. libert. (b) Nou. LIII. Cap. IV. princ. (c) L. 7. §. 2. ff. de suspect. tut. (d) Const. Crim. Art. XXV. Gail. II. Obs. CIX. n. 6. seq. Brunnem. Process. Inquis. Cap. VIII membr. V. n. 2. (e) Cic. pro A. Cæcin. cap. XXXII. (f) Cuiac. Obs. Lib. VII. Cap. XX.*

wie er denn daren billig genommen, öffentlich erkläret und verkündiget wird; inmaßen er hiermit aus dem Frieden in den Unfrieden gesetzt, sein Leib und Leben wie eines Vogels in der Luft, jedermann gemein, und sonderlich in den Gerichten, da die Mord-That begangen, erlaubet wird. *B. N. W.* Sed tamen publica etiam per edictum proscriptione reo non adimitur defensionis praesidium, sed ad illud induciae annuae indulgentur, iisque demum exeuntibus proscripio superior decernitur, daß über die vorige zu recht erkandte und ergangene Nichts-Erklärung angeklagens Ehre, Leib und Gut als anrücklich, recht und friedlos verurtheilet, und jedermann an allen Orten wieder ihn peinlich zu klagen verstatet und nachgelassen, und Angeklagter also und auf diese mase in die Oberacht würcklich erkläret, solche Oberachts-Erklärung auch darauf durch öffentlichen Anschlag an denen Orten, an welchen derselbe zuvor durch öffentliche Edicta citiret und geladen worden, jedermann notificiret, kund und zu wissen gethan wird. De processu ad id comparato ii, quorum interest, consilere poterunt *CARPZOIVM*, (g) *KEYSERVM*, (h) *KOENIGIVM*, (i) *LVDOVICI*, (k) & alios. Extra Saxoniam vero bona fugitiui annotantur, & caueri solet, ne iis absentis fuga instruat, id quod non solum iure Romano, (l) verum etiam *CONSTITVTIONE CRIMINALI* (m) cautum est, eo tamen obseruato discrimine, quod iure Romano post annum, ex quo edictis citati se non stiterint, nec defensi sint,

(g) *Carpzou. Prax. Crim.* (h) *Keyser. Prax. crim. Part. II. coa.* (i) *Koenig. in Processu, capite von der Nicht und Verfestung.* (k) *Ludouici Einleit. zum Criminal-Proc. Cap. III. §. XXV. sequ.* (l) *L. fin. princ. ff. de requ. vel absent. damn.* (m) *Const. Crim. Art. CCVI.*

sint, bona in fiscum cogantur; (n) moribus Germaniae autem ista publicatio bonorum nusquam, quod sciamus, recepta sit, sed potius constitutione Carolina expresse prohibita, verbis: (o) Und sollen auch die Richter und Obrigkeiten zu ihrem Nutz den flüchtigen von ihren Gütern nichts nehmen.

§. XLIII.

Sollemnis etiam eaque perutilis quaestio est, an qui tacet, confiteri videatur? Soluit hanc quaestionem PAVLLVS (p) sed ita, vt Oedipum desiderare videatur illud iurisconsulti aenigma. Ait enim: *Qui tacet, non vitique fatetur, sed tamen verum est, eum non negare.* Periculum tamen faciemus, an coniectores esse possimus oraculi. Decerptus est hic locus ex libro quinquagesimo ad Edictum, in quo de re iudicata & confessis egerat, ceu ex l. i. ff. de confessis patet. (q) Proposuerat ibi PAVLLVS regulam: Confessum in iure pro iudicato haberi, quumque actores reos in iure de facto interrogare, idque in criminalibus etiam causis fieri soleret, ceu ex CICERONE, SALLVSTIO, TACITO, fufius demonstravit BARNABRISSEONIVS: (r) quaestio incidebat, an silentio eludens actoris vel accusatoris interrogationem, fateri intelligatur? Quaestionem hanc PAVLLVS neque adfirmare, neque negare poterat. Est enim, vbi in iure tacens profatente habetur, auctorque est DONATVS, (f) *taciturnitatem CONFSSIONIS genus esse, praesertim contra aduersarii*

(n) d. l. fin. ff. & l. 2. C. de requir. vel abs. damn. (o) Confess. Crim. Carolin. Arr. CCVI. (p) l. 142. ff. de reg. iur. (q) Gothofred. in Comment. ad Reg. iur. p. 596. (r) Brisson. Select. Antiqu. Lib. II. Cap. I. (f) Donat. ad Terent. Eunuch. Act. III. Scen. II.

interrogationem: itemque ASCONIVS PAEDIANVS, (t) *quum in ius ventum fuerit, dixisse accusatorem: Aio te Siculos spoliaste & si reus tacuisset, litem ei estimatam, ut victo & CONFESSO.* Est etiam, vbi tacens in iure neganti æquiparatur, e. g. si quæsitus: an heres sit? tacuerit, (u) vel si interrogati a iudice cognati, adfines, liberti, an pupillum defendere velint? nihil respondeant. (x) Hæc ergo explicanti PAVLO obiici poterat, cur tam varie? Respondet, id mirandum non esse, quia tacentis medius quidam status sit inter farentem & inficiantem, quemadmodum & non nolle medium quid sit inter velle & nolle. (y) Tacentem enim neque fateri proprie, neque inficiari, adeoque nihil ob stare, quo minus pro diuersis rei circumstantiis modo pro confesso, modo pro inficiente haberi possit. (z) Enimvero tacentem in iudicio capitali pro confesso hodie non illico haberi, sed pertinaciam eius alio medio, tortura nimirum, infringendam esse, ICTorum consentiens sententia est, (a) quanquam in causis minus arduis extra Saxoniam pro negatiue contestata, (b) in Saxoniam reus contumax pro confesso & conuicto haberi possit. (c) In Saxoniam inquam. Iure enim communitantum abest, vt in causis criminalibus in contumaciam poena decernatur, vt ne in ciuilibus quidem id admiserint

I

miserint

- (t) *Ascon. Pædian. ad Ciceron. Act. I. in Verr. Cap. II. (u) L. ii. §. 4. & 7. ff. de interrog. in iur. fac. (x) L. 5. §. 1. ff. quib. ex causis in possess. eat. (y) L. 3. ff. de Reg. iur. (z) Iac. Gothofred. in Comment. ad Reg. iur. p. 505. sequ. (a) Carpz. Prax. Crim. quest. CXIV. n. 56. Keyser. Prax. Crim. Part. II. Cap. V. §. LXXV. (b) Brunnem. Proc. Inquis. Cap. VIII. membr. I. n. 80 in fin. (c) Ludouici. Einleit. zum Criminal-Proceß, Cap. V. §. XI.*

miserint iura nostra, ceu præclare post HVG. DONELLVM (d) VLR. HVBERVS (e) obseruauit. Quibus addimus, ne iure quidem Germ. vetere contumaces pro confessis habitos esse LEGE ENIM SALICA, (ee) qui ad malum legibus dominicis manitus fuerit, & non venerit, si eum sumis (eine rechtmäßige Säumniß oder Ehehafft) non detinuerit, solidorum quindecim culpabilis iudicatur. Talemque multam contumacibus irrogari videmus etiam in LEGE BAIUARIORVM, (ff) & LEGE RIPVARIA, (gg) eamque in rem multa differunt SIRMONDVS, (hh) & STEPH-BALZIVS, (ii)

§. XLIV.

Denique quod ad postremum attinet confessionis requisitum, in quo vel maxime occupatam esse oportet religionem iudicis, illud in eo positum esse diximus, vt confessio fiat de re, quæ fieri possit, nec manifestis facti circumstantiis refragetur. Quemadmodum enim alias fidem iis non habemus, qui, quæ vel fieri non possunt, vel parum verosimilia videntur, referunt: ita non magis credendum erit reis, talia de se ip[s]is mentientibus. Hinc & ea omnia, quæ supra (XXIX.) de causis ciuilibus diximus, hic quoque locum inueniunt vel maxime, & propterea prouide legislatores Romani (f) æque ac Germani, (g) sanxerunt, vt confessioni non credatur, nisi de corpore delicti liquido constet. Hoc enim vel

- (d) Donell. *Lib. XXIV. Comment. Iur. Cap. IX.* (e) Huber. *Præleç. ad Pandect. Lib. II. Tit. IX. §. III.* (ee) *Lex Salica Tit. I. Art. I.* (ff) *Lex Baiuuar. Cap. XVI. Tit. I. art. I.* (gg) *Lex Ripuar. Tit. XXXIV. Art. I. seq.* (hh) *Sirmond. ad Capitular. XXXII. p. 795.* (ii) *Baluz. ad Reginon. p. 568. (f) L. i. §. 24. de SC. Silan. L. i. §. 27. ff. de quasi. (g) Constit. Crim. Art. VI.*

vel præcipuum est, quod religionem iudicantium in-
struere debet, vt ad sententiam capitalem peruenire
possit. Quum vero delicta vel in facto permanente
consistant, veluti homicidium, incendium, effractio æ-
dium, falsum monetarium, &c. vel in transeunte, velu-
ti stuprum, adulterium, iniuriæ verbales, &c. facile est
ad intelligendum, in his ipsa indicia vrgentia pro cor-
pore delicti esse, nec illud accuratius inuestigari per rei
naturam posse. (h)

§. XLV.

Enimvero id mare iam non ingrediemur, quod iam
ab omnibus iuris criminalis interpretibus factum est.
Neque iam iuuat quæstiones speciales expendere, an
credendum sit illico fortilegis, pacta cum dæmone ini-
ta, chirographa litteris sanguine suo rutilantibus exara-
ta, choreas nocturnas in monte Bruçtero, amplexus
diabolicos & nescio quæ immania narrantibus? an &
quatenus feralis sententia ferri possit in eum, qui fate-
tur homicidium, cuius vestigia per rerum naturam
extare non possunt, e.g. si cadauer in mare proiectum,
a suis deuoratum. &c? Quamuis enim in mundo no-
bis essent, quæ de his aliisque dici possent, egregia:
vel ipsa tamen charta, quam iam opusculo insumimus,
admonet, vt calamo demum indicamus ferias, Deoq;
optimo maximo pro suffectis viribus præstitoque
auxilio gratias, quas concipere possumus,
maximas agamus.

TANTVM.

I 2

ERPA-

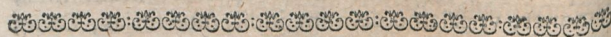
(h) Carpz. *Prax. Crim. Quæst. CVIII. n. II. 12.*

Pag. 10. lin. vlt. pro *codice* lege *Codice*. Pag. 26. in notis post vocabulum *Scalig.* omissum: c.) *L. 9. ff. de except.* Ibidem sub d.) rescribe: *L. 20. §. 1. ff. de donat.* P. 50. in not. y. pro n. 18. lege n. 78. P. 51. in nota e. pro *Cap. IV.* repone *Cap. VI.*

Nunc refer in patriam laurum, DOCTISSIME
 DÜSING,
 Quam Tibi municâ dat Themis alma manu.
 Hanc patrio suspende lari, propriamq; voveto,
 BREMA Tibi merito præmia plura dabit.
 Vade bonis avibus, per Te quoq; fata docebunt,
 Virtutem sociâ prosperitate frui.

Paucis his supremos in jure honores gratulatur & prospera quevis Nobilissimæ ac Consultissimo Domino Candidato apæ precatur

Christ. Godof. Hoffmannus
 Consil. Reg. Maj. intimus &
 Fac. Jur. Ord.

Quos capis a Viadro civis Bremensis honores,
 Hos Tibi & hos Bremæ gratulor ore pio.
 Ornat Te studium decorumque modestia princeps,
 Ornat Te patriæ fama decusque Tuæ.

Quare

Quare cum patriæ referes vestigia campis,
Imple votorum quod Tibi Musa facit.

Ita Nobilissimi Domini Doctorandi
Honoribus rite promeritis la-
tus lubensque applaudit

Gottfr. Weigh. Ring / J. U. D.

& Inffit. Prof. Publ. Ord. &
h. t. Decanus.

Non est tuta fides, quam dat confessio: verba,
Ni res inspicias, fallere sæpe solent.
Credulitas exosa Deo est & noxia mundo:
Jus illam, ratio, relligioque vetant.
Tu, qui sic vero quæris dignoscere falsum,
Vir justus, prudens, religiosus eris.

*Nobilissimo & Doctissimo DN. Düsingio
prosperrima quæq; apprecans ser.*

Johannes Wolfgangus Trier,
Confil. Reg. Aul. & Cod. P. P.

CONSULTISSIMO CANDIDATO
DOMINO HENRICO DÜSINGIO,

S. P. D.

PRÆSES.

Vti nunquam ego inclytæ Bremæ, vbi ab amicis tam hu-
maniter ante sexennium exceptus sum, sine quadam
animi voluptate reminiscor: ita periuendum fuit, Te, *consul-*
tissime CANDIDATE, in vrbe illa splendidissima natum educa-
tumque

tumque, & in illustri Athenæo ibidem præclare institutum
 hic amplecti, Teque diligentem auditorem quotidie spe-
 ctare in acroaterio meo, quin iam, exantlatis cum laude exa-
 minibus, supremos in vtroque iure honores ac priuilegia in
 TE conferre. Non possum sane, quin eos honores ex animo
 gratuler & TIBI, qui iam, quod præclara illa diligentia Tua
 deposcit, consequeris, & nobilissimo Parenti TVO, viro Sen-
 natorio atque ornatisimo, cui id contingit, vt iam duos
 ex se natos, faustisque sub penetralibus enutritos, filios iu-
 ris vtriusque Doctores videat, & patriæ denique inclytæ,
 quæ in TE ciuem haut pœnitendum recipiet. Faxit Deus O. M.
 vt ex amplexibus meis dimissus, & sospes atque
 incolumis reddaris TVIS, quibus nihil procul dubio erit tui
 conspectu iucundius! Ceterum, vt, vbiicumque sis, mei me-
 moriam animo retineas, ornatisimumque parentem TVVM,
 & amicos Bremenfes, RHEDENIVM HAVIGHORSTIVM, BEREN-
 sIVM, RVNGIVM meo nomine plurimum salutes, etiam atque
 etiam rogo. Vale. Traiecti ad Viadrum V. Kal. Maias
 M D C C XXX.

AD IUVVENEM
 avita paternaque & propria virtute
 florentissimum
HENRICVM DVSINGIVM
 decus utriusque Iuris Doctorale
 cum eximia laude captantem
 HENDECASYLLABI.

DVSINGI Aonidum colens vireta,
 Et iuris laticum sititor almi,
 Nec cultæ inficianda pars Minervæ,
 DVSINGI metra nostra convocasti,
 Captans præmia frontis eruditæ,
 Et DVSINGIADVM frequens monile,

Lau-

Laudem nominis ora pervagamem.
 Novi germina stirpium parentis,
 Et novi veteres avos Catones,
 Maternos proceres avosque novi
 Prolem BVSCHIADVM VNDEREICKIOSQVE,
 Famæ pignora cara lætioris
 Oris luxuriamque Tulliani,
 Quorum aures monitis habes politas.
 His Tu si proprias iugas sementes,
 Vt Te pagina docta ait iugasse
 Consuetudoque moris elegantis,
 Quas tot pulpita diffitis in oris
 Affudere Tibi uberi Camena,
 Quam spem polliceare Tu Visurgi,
 Tuis civibus inclito & Rolando,
 Si me confitear loquente versu
 Et vel hendecasyllabis trecentis,
 Non posse ad teneras referre mentes,
 Qua Tu religione iudicantis
 Ista, dic mihi, verba confitentis,
 Istam disiicis hæsitationem?

N. W. E. P. O.

~~~~~
 Euge dies felix! qui Te jam, CARE, salutat,
 Quo dantur meritis, præmia digna, TVIS.
 Guttalus hinc lauros tendit Pater, inde Visurgis;
 Eminus hic laudem, Cominus Ille canit.
 Latantur Musæ, fidi latantur amici,
 Quique animum norunt, ingeniumve TVVM.
 I nunc, & merito latans conscende Cathedram:
 Expectant docti, nil nisi docta, Viri.

Vade

❁ (72) ❁

Vade, Viadrinæ plausu, me iudice, dignus,
Ac bene re gesta, Dignior inde redi.

Paucula hæc Nobilissimo ac Doctissimo Dno
Candidato, Cathedram mox ascensuro gra-
tulabundus adscripsit.

C. E. RUSSEL,
Frisiâ Orient.

Qua studiis animum DVISINGI ornaveris arte,
Ingenii culti nobile fistit opus.
Quidni nunc meritos capias Doctoris honores!
Quos TIBI felices gratulor, atque precor.

Hæc cum voto omnigenæ prosperitatis adpositis

G. C. a Blanckensee
Eques Pomeranus.

ATHLETÆ THEMIDIS TIBI jam CVLTISSIME DVISING,

Panditur ad summum culmen honoris iter.
Nec gaudet virtus latebris, sed publica laudis
IVRIDICVM medio vult documenta CHORO.
Vnde TVAS ASTRÆA comas innectere seroto,
DOCTORVMq; parat TE decorare GRADV.
Nomen ut adquiras CLARORVM insigne VIRORVM,
Et veniat meritis digna corolla TVIS.
Quod super est, opto: Succesibus utere felix;
In PATRIÆq; diu commoda vive, vire.

*His HONORIBVS NOBILISSIMI
DOMINI CANDIDATI gratula-
rans amoris sui sinceri fidem obfirmare
voluit, debuit.*

HERMANNUS SCHLEPEL,
Bremenfis.

❁ (0) ❁

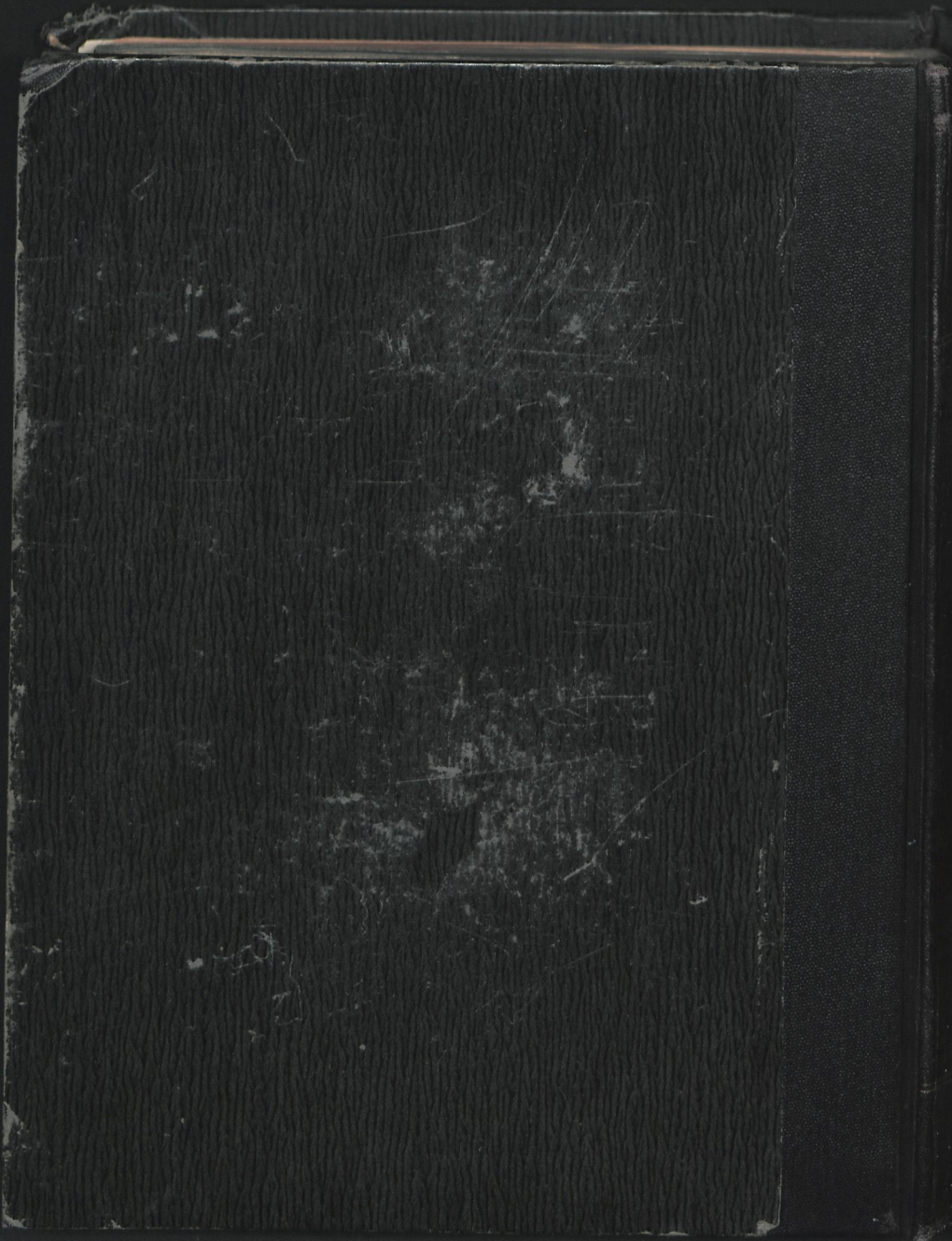
ULB Halle
007 662 904

3

VD 18

maxi
D. &
tur
auis
Pr
cui
ntc
qu
sfr
uo
ne
tus
arp
tu
ofu
na
N
xer
RI
ab
ntu
irc
m
rof
per
it,
ar
nfi
R
er
qt
sM

1730, 46 5

DE
RELIGIONE IVDICANTIVM
CIRCA
REORVM CONFESSIONES,

DISSERTATIO IVRIDICA,
QVAM

PRAESIDE

IO. GOTTL. HEINECCIO, IC.
AVLAE REGIAE PRVSSICAE CONSILIARIO,
ET PANDECT. AC PHILOS. MOR. ET RAT.
PROF. ORD.

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IVRE HONORES

RITE CAPESSENDI

A. D. X. MAI. MDCCXXX.

PVBLCO EXAMINI

H. L. Q. C.

EXPONET.

HENRICVS DVSING,

BREMENSIS.

FRANCOFVRTI adVIADRVVM,
LITTERIS TOBIAE SCHWARTZII.

